

INFORMACIÓ DE RESUM DE L'ACORD D'ASSOCIACIÓ ENTRE ANDORRA I LA UNIÓ EUROPEA

ÍNDIX

INFORMACIÓ DE RESUM DE L'ACORD D'ASSOCIACIÓ ENTRE ANDORRA I LA UNIÓ EUROPEA	1
RESUM EXECUTIU.....	3
• L'ACORD D'ASSOCIACIÓ.....	3
• PER QUÈ S'HA NEGOCIAT?	3
• IMPLICACIONS.....	4
• DOSSIER INFORMATIU.....	9
1. Acord marc (comú a totes les parts).....	12
Part I. Objectius, valors i principis.....	13
Part II. Lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capital	13
Part III. Competència i altres normes comunes.....	16
Part IV. Disposicions horitzontals relatives a les quatre llibertats	18
Part V. Cooperació	19
Part VI. Cooperació fora de les quatre llibertats.....	20
Part VII. Disposicions institucionals.....	20
Part VIII. Disposicions generals i finals	24
2. Protocols marc.....	25
• Protocol sobre les adaptacions horitzontals.....	25
• Protocol sobre les regles de competència aplicables a les empreses	25
• Protocol sobre els serveis financers.....	25
• Protocol sobre l'avaluació de conformitat amb els països tercers	26
• Protocol sobre la cooperació en matèria estadística.....	26
• Protocol sobre el comitè parlamentari.....	26
• Protocol sobre el procediment d'arbitratge.....	26
• Protocol sobre els acords existents.....	27
3. Protocol Andorra.....	27
Part I. Disposicions generals	27
Part II. Lliure circulació de mercaderies	27
4. Els 25 annexos	31
• Annex I. Qüestions veterinàries i fitosanitàries, i seguretat alimentària	31
• Annex II. Normes tècniques dels productes.....	32

• Annex III. Responsabilitat dels productes	34
• Annex IV. Energia	35
• Annex V. Lliure circulació de treballadors	36
• Annex VI. Seguretat social	38
• Annex VII. Reconeixement de qualificacions professionals	39
• Annex VIII. Dret d'establiment.....	40
• Annex IX. Serveis financers	40
• Annex X. Prestació de serveis	41
• Annex XI. Comunicació electrònica, serveis audiovisuals i societat de la informació	42
• Annex XII. Lliure circulació de capitals.....	44
• Annex XIII. Transports.....	45
• Annex XIV. Competència	46
• Annex XV. Ajudes d'estat.....	46
• Annex XVI. Contractació pública.....	47
• Annex XVII. Propietat intel·lectual.....	48
• Annex XVIII. Salut i seguretat en el treball, dret del treball i igualtat de tracte	49
• Annex XIX. Protecció del consumidor	50
• Annex XX. Medi ambient.....	50
• Annex XXI. Estadística.....	51
• Annex XXII. Dret de societats	52
• Annex XXIII. Duana.....	53
• Annex XXIV. Agricultura.....	55
• Annex XXV. Comerç	55
5. Els canvis esperats:	57

RESUM EXECUTIU

Andorra ha emprès un procés d'aproximació a la Unió Europea amb l'objectiu de fer front als reptes del futur i garantir la qualitat de vida dels seus ciutadans a mitjà i llarg termini. L'Acord d'associació ha de permetre accedir al Mercat Interior Europeu, espai en el qual viuen uns 450 milions de persones, un element clau per diversificar la nostra economia i incrementar la nostra resiliència i sostenibilitat, i alhora per afavorir també la nostra prosperitat.

L'associació amb la Unió Europea ha estat considerada, tant per Andorra com per la UE, com la millor opció per permetre la participació d'Andorra en el Mercat Interior de la UE, mitjançant la creació d'un nou escenari socioeconòmic que obre oportunitats de modernització i diversificació que fins ara no estaven al nostre abast, tot mantenint elements que per a Andorra són essencials.

L'associació amb Europa atorga la possibilitat als ciutadans i als operadors econòmics d'Andorra de treballar, d'estudiar, de viure i de fer negocis amb els estats de la Unió Europea. A la pràctica, això significa que Andorra incorporaria la normativa europea (l'anomenat cabal comunitari) acordada durant la negociació. Així, mitjançant l'Acord, el Principat aplicaria els principis de la lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capitals, que constitueixen els fonaments del Mercat Interior de la Unió Europea.

- **L'ACORD D'ASSOCIACIÓ**

El 2015 es va començar a negociar, conjuntament amb San Marino i Mònaco, un acord d'associació amb la UE. El complex context geopolític mundial i les limitacions del model econòmic andorrà, basat en uns pocs sectors tradicionals que han mostrat la seva fragilitat, en particular en moments de crisi, ha fet i fa necessari trobar maneres de diversificar l'economia andorrana. L'Acord d'associació té per objectiu definir un marc de relacions estable amb la UE que ens permeti incorporar en l'economia andorrana nous sectors d'activitat accedint a un mercat interior format per 30 països i prop de 450 milions de persones, en el qual les empreses i els nacionals andorrans rebrien un tracte equivalent al de les empreses i els nacionals de la Unió Europea.

Es tracta d'un projecte ambiciós que impactarà significativament en la vida dels ciutadans, ja que ens permetrà estudiar, treballar, fer negocis o jubilar-nos a Europa en les mateixes condicions que la resta de nacionals dels estats membres, i a les empreses del país els permetrà establir-se o prestar els seus serveis en tot el Mercat Interior.

L'Acord implica l'equiparació de la normativa andorrana a l'europea excepte en alguns àmbits, com la fiscalitat o la política exterior. En cap cas no es preveu una adhesió a la Unió Europea (és a dir, Andorra no esdevé un estat membre de la UE).

- **PER QUÈ S'HA NEGOCIAT?**

L'associació amb la Unió Europea ha estat considerada la millor opció perquè Andorra segueixi sent un país pròsper, resilient i amb una gran qualitat de vida, i això d'una manera sostenible i duradora en el temps.

L'economia andorrana, fins ara centrada en el comerç i el turisme, necessita modernitzar-se i incorporar nous sectors. La participació en el Mercat Interior de la Unió Europea, un mercat que envolta Andorra i que està regit per normes comunes a tots els estats que en formen part, permet la lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capitals, i és una oportunitat per ampliar l'activitat econòmica actual més enllà de les fronteres i per rebre noves propostes de negoci.

Tot això sense deixar de banda els sectors tradicionals. Es tracta d'un projecte d'acord asimètric, que permet respectar i mantenir les nostres especificitats com a país.

L'associació amb la UE també donaria accés a participar en les agències i programes europeus i en diversos mecanismes de finançament.

- **IMPLICACIONS**

L'abast de l'Acord és molt ampli, ja que actualitza i enforteix la normativa andorrana existent i regula àmbits que ara no estan regulats. A la pràctica, com que Andorra ja fa anys que legisla inspirant-se en Europa i comparteix la immensa majoria d'objectius, principis i valors de la UE, l'Acord d'associació suposa una continuïtat en la manera de legislar actual i tindrà una afectació mínima en el dia a dia dels ciutadans, que, de manera general, guanyaran drets i disposaran de noves eines i oportunitats.

L'Acord permetrà la lliure circulació de persones, mercaderies, serveis i capitals dins del Mercat Interior. Aquestes llibertats de circulació van acompanyades d'una sèrie de polítiques horitzontals que regulen àmbits com el medi ambient, la protecció del consumidor, la política social, l'energia, la contractació pública i el dret de societats, entre d'altres.

Andorra haurà d'assimilar bona part de la normativa europea, i així s'ha negociat un acord que permeti una implementació gradual, per poder distribuir els esforços legislatius i administratius en el temps.

A mitjà termini Andorra disposarà d'una Administració més professional, més àgil i moderna, i d'un sector empresarial més preparat i competitiu. Aquest trànsit s'acompanyarà de les estructures i els recursos necessaris per treure el màxim profit de les eines i oportunitats que l'Acord ens posa a l'abast i, alhora, fer front als reptes i canvis conjuntament, de manera coordinada i eficaç.

Finalment, queden fora de l'Acord d'associació la fiscalitat –és a dir, la regulació dels impostos–, la política exterior i el control de les fronteres. Com a estat associat, Andorra tampoc no haurà de participar en els pressupostos de la UE. Amb aquest acord Andorra incorpora cabal comunitari que millora i enforteix la regulació actual però en cap cas no suposa un canvi o un fre en les polítiques públiques actuals en un bon nombre d'àmbits.

Cal remarcar que, en no esdevenir un estat membre de la UE, els nacionals andorrans no tindran drets polítics; és a dir, que, per exemple, no votarem en les eleccions europees.

- **Governança de l'Acord i disposicions institucionals**

L'Acord crea un nou model de relació entre Andorra i la Unió Europea. Estableix un comitè mixt, que és una taula de diàleg permanent en la qual Andorra i la UE seuen en peu d'igualtat per fer el seguiment de l'acord, negociar la nova normativa que Andorra hagi de reprendre o tractar qualsevol altra qüestió d'interès per a totes dos parts.

El text preveu també de quina manera Andorra participarà en les agències europees i com podrà prendre part en el procés d'elaboració de les normes de la UE. En aquest sentit, si bé Andorra accedeix a incorporar, mitjançant l'Acord, bona part de les normatives europees, també guanya el dret a influir en les normes europees i a participar en tot un seguit de comitès als quals ara no té accés.

Així mateix, s'hi inclouen disposicions que defineixen com es pot aturar o denunciar l'aplicació de l'Acord i també com s'han de resoldre les diferències.

- **La lliure circulació de mercaderies**

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. Compradors i venedors de béns no han de pagar drets de duana en la comercialització de la majoria de productes (això també inclou l'eliminació de restriccions quantitatives o altres mesures amb un efecte equivalent). A més, abans de l'existència del Mercat Interior, cada país aplicava regulacions tècniques i estàndards diferents, que estipulaven com s'havien de fabricar i provar els productes. Ara la lliure circulació de mercaderies també comporta una harmonització de normativa (que estableix els requisits essencials de salut i de seguretat dels productes) o el

reconeixement mutu entre estats (de les normes tècniques nacionals), i s'eliminen així aquestes barreres comercials.

Exemples concrets de què ens pot aportar

- Desenvolupament de nous sectors industrials d'alt valor afegit (productes tecnològics, productes sanitaris, prototips de peces per a maquinàries específiques, etc.) que compleixin la normativa europea i, per tant, tinguin sortida més enllà del mercat andorrà.
- Que els petits productors d'Andorra ja existents (que fabriquen mel, vins i licors i productes cosmètics, entre altres productes) tinguin més facilitats a l'hora de vendre fora d'Andorra.

Com s'ha acordat per a Andorra

- El projecte d'acord d'associació incorpora l'Acord comercial del 1990 (que elimina els drets de duana, les restriccions quantitatives i les taxes i mesures d'efecte equivalent).
- S'amplia la Unió Duanera als productes agrícoles (n'estaven exclosos en l'Acord del 1990) i s'hi incorpora una solució específica per als productes del tabac.
- Es mantenen les franquícies de viatgers.
- Es permet una entrada gradual i seqüencial al Mercat Interior (Andorra no haurà d'incorporar el cabal comunitari de tots els sectors alhora, sinó que s'aniran regulant els sectors d'activitat a mesura que vagin apareixent al país).

• **La lliure circulació de persones**

La lliure circulació de persones és un dels drets fonamentals garantits en el Mercat Interior; de fet, és el més important per a les persones, ja que els dona el dret a viure, estudiar, treballar, jubilar-se o establir un negoci en qualsevol estat membre de la UE i els tres països de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Liechtenstein i Noruega). També s'hi inclouen disposicions relatives als membres de la família que acompanyen les persones que es desplacen.

Per completar el principi de lliure circulació de persones i donar-hi suport, s'incorporen normes específiques sobre el reconeixement de qualificacions professionals i la coordinació de la seguretat social, aspectes que són tots dos essencials per poder exercir de manera eficaç aquesta llibertat de circulació.

Exemples concrets de què ens pot aportar

- Els estudiants podran optar als estudis en les mateixes condicions que la resta de nacionals de la UE (actualment s'apliquen unes tarifes i condicions d'accés diferents als estudiants dels països tercers, excepte a les universitats públiques d'Espanya, França i Portugal).
- Els nacionals andorrans podran fer estades professionals, optar a llocs de feina o bé jubilar-se en qualsevol país de la Unió.
- Disposarem de la targeta sanitària europea, que permet ser atesos en qualsevol centre mèdic públic de la UE amb el mateix tracte que qualsevol ciutadà de la UE (sense burocràcia i sense haver d'avançar pagaments).
- Es coordinen els sistemes de seguretat social amb la resta de països, de manera que si un andorrà treballa en diferents països pot agrupar i acumular les diferents cotitzacions.

Com s'ha acordat per a Andorra

- La lliure circulació de persones s'aplicarà de manera asimètrica. Els andorrans podrem treballar i residir en qualsevol país de la UE en les mateixes condicions que la resta de ciutadans europeus. Per contra, s'ha acordat una adaptació específica perquè Andorra mantingui el control dels fluxos migratoris de residents nacionals europeus.
 - o Es manté un sistema d'immigració basat en tres quotes (diferent de l'actual), que seran les següents: treballadors, econòmicament actius, passius i temporers (menys de 12 mesos). El nombre de permisos anual augmentarà en xifres similars a les actuals.
 - o Es manté un procediment de verificació dels antecedents penals dels nacionals d'origen UE. Es tracta d'un sistema que preveu una verificació sistemàtica per a certes professions (vinculades a la salut, l'educació, els serveis financers i altres

sectors sensibles) i que estableix una verificació aleatòria de declaració jurada d'antecedents penals per a la resta de professions.

- El nou sistema es posaria en marxa dos anys després de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació i totes dos parts revisaran aquesta solució cada deu anys (serà necessari l'acord de totes dos parts per a una modificació).
- Finalment, s'inclou en l'Acord una declaració que estableix que caldrà tenir en compte l'impacte real que un comportament perillós pugui tenir a Andorra, d'acord amb la seva particularitat geogràfica, demogràfica i social i d'acord amb la jurisprudència dels tribunals andorrans.

• **La lliure circulació de serveis**

La lliure circulació de serveis estableix com es pot exercir una activitat econòmica en un altre estat, ja sigui de manera continuada (dret d'establiment), ja sigui de manera temporal, tot mantenint la radicació del negoci en el país d'origen (lliure prestació de serveis).

La llibertat de circulació està estretament vinculada a la lliure circulació de persones i al dret d'establiment. També té un paper important en moltes fases de la producció de mercaderies. La normativa que s'hi inclou està encaminada a eliminar barreres, ja siguin legals o derivades de la pràctica administrativa, que siguin discriminatòries o injustificades i que puguin obstaculitzar l'exercici de la llibertat de circulació.

La represa d'aquesta llibertat comporta adoptar, a més de mesures normatives, mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa i, en general, la simplificació administrativa.

Exemples concrets de què ens pot aportar

- Els operadors andorrans podran oferir els seus serveis o establir-se en un altre país de la Unió.
- Els operadors europeus podran establir-se (aspecte subjecte a quota) a Andorra o bé oferir els seus serveis a clients andorrans.

Com s'ha acordat per a Andorra

- En matèria d'energia, Andorra podrà seguir mantenint un operador principal pel que fa a l'electricitat.
- En matèria de telecomunicacions es preveuen dos canvis respecte de la situació actual:
 - Desaparició de la itinerància de pagament. Andorra s'alinejarà a la situació del *roaming like at home* de la resta de països de la Unió en set anys.
 - Obertura del mercat de les telecomunicacions en set anys amb uns requisits mínims de qualitat, cobertura i universalitat del servei.
- Pel que fa a la lliure prestació de serveis:
 - S'ha acordat un període transitori de tres anys després de l'entrada en vigor de l'Acord.
 - Aquest període transitori, juntament amb el treball previ ja efectuat en els darrers anys, té per objectiu completar el marc legislatiu actual perquè els professionals andorrans puguin treure el màxim profit de la lliure circulació de serveis i alhora es puguin mitigar els possibles riscos.

• **La lliure circulació de capitals**

La lliure circulació de capitals és fonamental per al bon funcionament de la circulació de mercaderies, serveis i persones. Té per objectiu facilitar el moviment de capital sense retards innecessaris o despeses de transacció. Permet el desenvolupament de qualsevol operació a l'exterior, com l'obertura d'un compte bancari, la participació en empreses no nacionals, inversions o la compra de propietats immobiliàries.

En relació amb les empreses, permet invertir en empreses europees o tenir-ne en propietat, així com prendre part activa en la gestió d'aquestes empreses.

Hi ha algunes excepcions a la llibertat de circulació de capital, bàsicament vinculades a la fiscalitat i a les consideracions de política pública.

Exemples concrets de què ens pot aportar

- Els andorrans podran obrir comptes i efectuar o rebre pagaments en les mateixes condicions que la resta de nacionals de la Unió Europea.
- També podran comprar participacions d'empreses o comprar propietats immobiliàries en les mateixes condicions que els nacionals de la UE.

Com s'ha acordat per a Andorra

- Andorra ha proposat durant la negociació incloure-hi una adaptació similar a la que consta en el protocol 6 de l'acta d'adhesió de Malta (16 abril del 2003) i que limita l'adquisició de residències secundàries per part de nacionals de la UE. La Comissió Europea s'ha mostrat disposada a valorar positivament aquesta demanda si les condicions així ho justifiquen. La redacció d'aquesta adaptació queda subjecta a la modificació de la Llei d'inversió estrangera d'Andorra.
- En relació amb els serveis financers:
 - o **Entrada gradual al Mercat Interior:** Andorra disposa de quinze anys per reprendre la normativa dels quatre sectors implicats, que podran participar en el Mercat Interior a diferents ritmes: banca, assegurances, fons d'inversió, mercat de valors.
 - o **Reciprocitat garantida:** els operadors de la UE de les diferents categories no podran treballar a Andorra fins que la normativa europea no hagi estat represa a Andorra i les entitats andorranes puguin operar a Europa.
 - o **Avaluació reforçada i més confiança:** les autoritats europees en la matèria auditaran i supervisaran el sistema andorrà, i aportaran així un grau més de confiança internacional en el sistema financer andorrà.
 - o **Mecanismes de liquiditat:** l'Acord d'associació no inclou l'accés a mecanismes ordinaris de liquiditat ni a un prestador de darrera instància, però és un acord indispensable per poder negociar aquests instruments per altres vies bilaterals.

• **Les polítiques horitzontals i d'acompanyament**

Per garantir el correcte funcionament del Mercat Interior de la Unió, tant els tractats europeus com l'Acord d'associació preveuen una sèrie de polítiques horitzontals que són rellevants per garantir la viabilitat del Mercat Interior i que regulen els àmbits següents: competència, ajudes d'estat, contractació pública, política social, protecció dels consumidors, medi ambient, estadística i dret de les societats.

Exemples concrets de què ens pot aportar

- Les empreses andorranes podran presentar-se a licitacions de qualsevol país de la Unió Europea en les mateixes condicions que els operadors comunitaris.
- Andorra s'afegeix a l'estratègia europea en matèria de medi ambient i clima.
- Andorra incorporarà, per la via de la normativa en matèria de política social, el permís parental, actualment inexistent.
- L'Eurostat podrà incloure estadístiques andorranes en els àmbits acordats.
- Protecció del consumidor reforçada.

Com s'ha acordat per a Andorra

- Andorra ha incorporat períodes transitoris per poder disposar de temps suficient per adoptar i implementar la normativa europea en aquestes matèries.

• **La cooperació amb Europa**

El projecte d'acord d'associació incorpora un apartat específic sobre la cooperació amb la UE fora de les quatre llibertats en les àrees d'acompanyament que no estan cobertes en la resta de l'Acord. Aquesta cooperació es duu a terme mitjançant activitats conjuntes, que van des del diàleg i la promoció d'esdeveniments fins a la participació en programes europeus i la possibilitat de rebre finançament d'aquests programes. L'Acord preveurà de quina manera es desenvoluparà

la participació en programes i com es calcularà, financerament parlant, aquest accés. Com que té un cost econòmic, caldrà ser estratègics a l'hora de determinar en quins programes pren part Andorra, però aquest és sens dubte un dels aspectes de l'Acord que ofereix més oportunitats.

Com s'ha acordat per a Andorra

- Andorra podrà participar en programes europeus (íntegrament o en una part del programa) a partir del pròxim període de programació (2027-2034).

- **DOSSIER INFORMATIU**

Informació general de context: per què negociar un acord d'associació

Andorra té relació amb la Unió Europea i incorpora cabal comunitari des del 1990 (Acord comercial del 1990). Des de llavors s'han conclòs un total de set acords sectorials i els diferents governs, sigui quina sigui la seva orientació política, han anat reforçant i apropant Andorra a les institucions europees i al Mercat Interior de la Unió.

El model econòmic i social d'Andorra s'ha anat adaptant sempre a l'evolució econòmica i social del seu entorn, salvaguardant una sobirania, unes institucions, una idiosincràsia i unes particularitats que li son pròpies, i sempre des del respecte de l'ordre i el dret internacional. El turisme, la construcció, la banca i el sector industrial del tabac han estat el motor del creixement econòmic del país en els darrers 50-60 anys i han fet possible l'Andorra moderna d'avui. Amb tot, aquests pilars econòmics han mostrat signes d'estancament en els darrers decennis. A més, les crisis globals més recents, en particular la crisi multisectorial del 2009, la crisi bancària del 2015 i la pandèmia de la COVID-19, han evidenciat de manera clara que Andorra ha de diversificar el seu model econòmic si vol ser un país resilient i garantir un creixement sostenible a mitjà i llarg termini. Finalment, les perspectives de futur, amb una Andorra que està arribant al seu màxim en termes de nombre d'habitants i uns reptes climàtics que es fan molt palesos en un país d'alta muntanya, evidencien encara més la necessitat de poder obrir l'economia a nous sectors que la reforcin.

En conseqüència, Andorra ha dut a terme en els darrers anys un procés de reforma per diversificar l'economia a través d'un procés d'obertura econòmica i reforma fiscal (internament) i d'un grau més elevat d'aproximació a Europa (a escala internacional).

Per bé que l'obertura econòmica d'Andorra a les empreses i al capital estranger es va materialitzar el 2012 i que els efectes, tant positius com negatius, s'han fet notar, el marc jurídic actual ha estat insuficient per veure aparèixer nous sectors que completin el panorama econòmic del país i que coadjuvin en l'impuls, a mitjà i llarg termini, del creixement del país.

Cal afegir que la majoria d'estudis duts a terme en els darrers decennis i encomanats pels governs successius, de sensibilitats polítiques diferents, indiquen clarament que la participació en el Mercat Interior de la Unió Europea és la millor opció per a la diversificació econòmica.

La negociació d'un acord d'associació

A continuació, es detallen l'història i l'evolució de les relacions entre el Principat d'Andorra i la UE, per a un nou marc de relacions, i l'estat actual de les relacions entre Andorra i la UE.

HISTORIAL DE LES RELACIONS ENTRE ANDORRA I LA UNIÓ EUROPEA

L'any 1990, se signa un acord comercial (conegut com a "Acord d'Unió Duanera") amb la Comunitat Europea per als productes industrials dels capítols 25 a 97 del Sistema harmonitzat; els productes agrícoles queden exclosos de la Unió Duanera però no de l'acord (els productes agrícoles originaris d'Andorra es beneficien d'una exempció dels drets a la importació).

Més endavant, el 16 d'abril del 1997, se signa el Protocol veterinari complementari de l'Acord d'Unió Duanera, que va entrar en vigor l'1 de març del 1998. Andorra adopta i adapta la normativa comunitària en matèria veterinària, de manera que s'aconsegueix integrar el territori del Principat d'Andorra dins "l'espai geogràfic veterinari" de la Unió Europea i, consegüentment, la lliure circulació, en aquest àmbit, d'animals vius i productes d'origen animal entre ambdós parts.

L'any 2004 es fa un altre pas cap a l'aproximació amb dos acords més: l'Acord de cooperació entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea i l'Acord en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi, el 15 de novembre del 2004. L'Acord de cooperació, amb caràcter de conveni marc, estableix unes bases sòlides i equilibrades per ampliar les relacions en àmbits com el medi ambient, l'educació, la cultura, la joventut, la comunicació, els transports i la política regional, entre altres. Per la seva banda, l'Acord en matèria de fiscalitat dels rendiments de

l'estalvi estableix una retenció en origen sobre els interessos pagats a Andorra als beneficiaris efectius nacionals dels estats membres de la UE i un intercanvi d'informació amb un procediment de sol·licitud prèvia i limitat com a reserva transitòria a l'intercanvi d'informació automàtica. Ambdós acords entren en vigor l'1 de juliol del 2005.

D'altra banda, el 29 de juny del 2011 se signa l'Acord monetari entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea, que entra en vigor l'1 d'abril del 2012. Aquest acord dona el dret a Andorra d'utilitzar l'euro com a moneda oficial i d'encunyar una certa quantitat d'euros andorrans a partir del 2014. Es culmina un procés engegat el 2003.

El 2013 s'inicien les negociacions per revisar els acords en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi amb el Principat d'Andorra, el Principat de Liechtenstein, el Principat de Mònaco, la República de San Marino i la Confederació Suïssa. El nou acord té en compte els avanços fets en el si de la UE i de l'OCDE en relació amb l'assistència administrativa mútua en matèria fiscal, i esdevé un acord per implementar l'estàndard global de l'OCDE en matèria d'intercanvi automàtic d'informació. L'acord se signa el 12 de febrer del 2016 a Brussel·les.

Cap a un nou marc de relacions entre Andorra i la UE

És important destacar que en la declaració 3 a l'article 8 del Tractat de Lisboa es dona una base jurídica a les relacions de la UE amb els estats de petita dimensió territorial. S'hi especifica que "la Unió tindrà en compte la situació particular dels estats de petita dimensió territorial que mantenen amb ella relacions específiques de proximitat".

Així, el 2010 el Consell de la Unió Europea demana un informe sobre les oportunitats d'aproximació d'Andorra, Mònaco i San Marino al Mercat Interior, tasca que va ser inclosa per la presidència hongaresa en les prioritats del grup de treball AELC (Associació Europea de Lliure Comerç) del Consell.

L'informe resultant, del 14 de juny del 2011, sobre les "Relacions entre la UE i el Principat d'Andorra, la República de San Marino i el Principat de Mònaco", comporta, entre altres, dos elements essencials:

- La integració progressiva dels països mencionats en el Mercat Interior tot respectant les particularitats de cadascun, i
- L'establiment d'un nou marc institucional que tingui en compte la importància d'un enfocament coherent pel que fa a aquests tres països.

Consecutivament, una comunicació de la Comissió Europea al Parlament Europeu del mes de novembre del 2012 va presentar cinc opcions de marc institucional: *statu quo*, acords sectorials, acord d'associació, participació en l'EEE i adhesió a la UE. La Comissió i el Consell van considerar que hi havia dos opcions viables: la negociació d'un o diversos acords marc d'associació i una participació en l'Espai Econòmic Europeu (EEE).

Finalment, el 18 de novembre del 2013, sota presidència lituana, la Comissió publica un informe en el qual considera que l'opció d'un o diversos acords sobre el marc d'associació és la més viable, i descarta l'opció de l'EEE. Arran d'aquest informe, el Consell Europeu demana a la Comissió de preparar un mandat de negociació per als petits estats. Donant continuïtat a aquest informe, el 6 de desembre del 2013 el Consell demana que se li sotmeti, abans de finals del mes d'abril del 2014, una recomanació per a l'obertura de negociacions amb Andorra, Mònaco i San Marino d'un o diversos acords d'associació. Paral·lelament, Andorra envia el 2014 un document en forma de *non-paper* en què identifica quins seran els elements per als quals caldrà trobar una solució adaptada a Andorra.

El 16 de desembre del 2014, el Consell de la UE adopta una decisió que autoritza l'obertura de negociacions d'un o diversos acords d'associació entre la UE i el Principat d'Andorra, el Principat de Mònaco i la República de San Marino (AMS). Adopta alhora el corresponent mandat de negociació, que no fa públic.

El 18 de març del 2015, la vicepresidenta de la Comissió Europea i alta representant per a la Política Exterior i de Seguretat de la UE va convidar els caps de la diplomàcia del Principat d'Andorra, del Principat de Mònaco i de la República de San Marino a Brussel·les per donar el tret de sortida a les negociacions d'un o diversos acords d'associació. Les negociacions es van iniciar amb el marc institucional, seguit per les quatre llibertats del Mercat Interior (lliure circulació de mercaderies, lliure circulació de persones, lliure establiment i lliure prestació de serveis, així com lliure circulació de capitals), les normes comunes en matèria de competència, les polítiques horitzontals (protecció dels consumidors, dret de societats, medi ambient, estadístiques i política social) i les polítiques d'acompanyament (educació, turisme, recerca i desenvolupament, etc.). És important destacar que el mandat de negociació exclou les polítiques de la Unió que van més enllà del Mercat Interior, com la política fiscal, la política exterior, la política agrària comuna i la política interior i de seguretat.

Enllaç al vídeo de la cerimònia de llançament de les negociacions entre la UE i Andorra, Mònaco i San Marino: <http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=1100473&sitelang=en>.

Entre els anys 2015 i 2023 Andorra i la Unió Europea han negociat un acord d'associació que s'ha conclòs amb una solució satisfactòria per a Andorra en tots els àmbits considerats sensibles.

S'exposa a continuació l'història de les rondes de negociació efectuades, així com els elements que s'hi van negociar:

<p>2015</p> <p>Inici de les negociacions</p> <p>Març del 2015</p> <p>Eleccions generals a Andorra</p>	<p>2015</p> <p>Acord marc: disposicions institucionals</p> <p>Tres sessions de negociació</p>
<p>2016</p> <p>Acord marc: disposicions institucionals</p> <p>Protocol d'Andorra: mercaderies</p> <p>Cribratges de mercaderies</p> <p>Sis sessions de negociació</p>	<p>2017</p> <p>Acord marc: disposicions institucionals + prestació de serveis + dret d'establiment</p> <p>Protocol d'Andorra: mercaderies</p> <p>Cribratges de serveis</p> <p>Sis sessions de negociació</p>
<p>2018</p> <p>Acord marc: disposicions institucionals + prestació de serveis + dret d'establiment</p> <p>Protocol d'Andorra: mercaderies</p> <p>Sis sessions de negociació</p>	<p>2019</p> <p>Eleccions generals a Andorra</p> <p>Eleccions al Parlament Europeu</p> <p>Acord marc: disposicions institucionals</p> <p>Annexos: lliure circulació de persones, telecomunicacions, energia, salut animal, normes tècniques.</p> <p>Set sessions de negociació</p>
<p>2020</p> <p>Annexos: duana, qüestions veterinàries, serveis audiovisuals i societat de la informació, estadística, propietat intel·lectual, protecció del consumidor.</p>	<p>2021</p> <p>Annexos: energia, transports, propietat intel·lectual, protecció del consumidor, característiques tècniques dels productes,</p>

Tres sessions (tres d'anul·lades)	responsabilitat dels productes, medi ambient, competència, estadística, comerç. Cinc sessions de negociació.
2022 Annexos: comerç; duana; normes tècniques dels productes; agricultura; protecció dels consumidors; lliure circulació de treballadors; dret d'establiment; telecomunicacions; estadística; medi ambient i clima; salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte; propietat intel·lectual. Cinc sessions de negociació.	2023 Acord marc: disposicions institucionals Protocols horitzontals Protocol Andorra Annexos: comerç; normes tècniques dels productes; medi ambient i clima; duana; agricultura; propietat intel·lectual; normes tècniques dels productes; transport; qüestions veterinàries, fitosanitàries i seguretat alimentària; energia; contractació pública; serveis financers; protecció del consumidor; competència; lliure circulació de capitals; estadística; comerç; lliure circulació de treballadors; dret d'establiment; reconeixement de qualificacions personals; serveis; dret de societats; telecomunicacions; ajudes d'estat; seguretat social; salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte. Vuit sessions de negociació.

ESTRUCTURA I CONTINGUT DE L'ACORD D'ASSOCIACIÓ ENTRE ANDORRA I LA UNIÓ EUROPEA

1. Acord marc (comú a totes les parts)

L'Acord marc és comú a totes les parts i estableix les disposicions generals de l'Acord (preàmbul, objectius, valors i principis), les disposicions generals relatives a les quatre llibertats del mercat interior (lliure circulació de mercaderies, de persones, de serveis i de capitals), les disposicions generals relatives al transport, a la competència i altres normes comunes, i a les ajudes d'Estat, i les polítiques horitzontals vinculades a les quatre llibertats (política social, protecció del consumidor, medi ambient, estadístiques, dret de les societats, cooperació administrativa i cooperació fora de les quatre llibertats).

L'acord marc també defineix el marc institucional, ja que crea el comitè mixt i n'estableix el funcionament, així com altres comitès sectorials. En l'Acord marc s'estableix de quina manera Andorra i San Marino podran participar en el procés de decisió de la Unió Europea, com s'efectuarà el seguiment i la vigilància de l'aplicació de l'acord i de quina manera es resoldran les diferències.

Finalment, dedica un capítol a les mesures de salvaguarda i de força major i a una sèrie de decisions generals i finals que fan referència, entre altres aspectes, a l'entrada en vigor de l'acord,

la seva implementació o els idiomes en què està disponible i els mecanismes de resolució de l'Acord.

Preàmbul

Recorda els lligams històrics d'Andorra i San Marino amb la Unió, així com la seva situació geogràfica a l'interior del territori de la UE.

Subratlla la voluntat de la Unió de desenvolupar amb els països del seu veïnatge relacions privilegiades, amb vista a establir un espai de prosperitat i bon veïnatge que comporti drets i obligacions recíproques, així com la possibilitat de dur a terme accions de cooperació comunes.

Recorda que es tindrà compte la situació particular de cada estat associat, tal com s'anuncia a la declaració 3 de l'article 8 del Tractat de la UE.

Les parts es comprometen a garantir la integració econòmica i la participació d'Andorra i de San Marino en el Mercat Interior de la Unió, mitjançant les quatre llibertats indivisibles (lliure circulació de mercaderies, de persones, de serveis i de capitals), sobre la base de regles comunes i condicions equitatives de competència, tot tenint en compte la situació particular dels estats associats i preservant la seva independència i la de les seves institucions.

Part I. Objectius, valors i principis

Objectius

Aquest Acord estableix l'associació entre la Unió Europea i, respectivament, el Principat d'Andorra i la República de San Marino. Els objectius de l'Acord són assegurar la participació respectiva dels països associats en el Mercat Interior de la UE –que inclou la lliure circulació de persones, béns, serveis i capitals i la igualtat de condicions de competència– tenint en compte la situació particular de cadascun d'aquests estats, així com desenvolupar i promoure el diàleg i la cooperació entre la UE i cada estat associat en altres àmbits d'interès comú.

Definicions

Algunes definicions importants:

- a) *Acord d'associació*: l'Acord marc, els protocols marc, els protocols d'estats associats i els annexos.
- b) *Acord marc*: l'acord sense els protocols i sense els annexos.
- c) *Protocols d'estats associats*: els protocols per estat associat i els seus annexos, que estableixen les condicions específiques per a l'assoliment dels objectius i els elements vinculats a la represa del cabal del Mercat Interior de la Unió.
- d) *Protocols marc*: els protocols comuns a les parts contractants.
- e) *Annex dels protocols dels estats associats*: els textos que contenen els actes jurídics de la Unió Europea, inclosos en l'àmbit de l'acord d'associació, amb possibles adaptacions.

Principis

Els principis de l'Acord d'associació són el bon funcionament i l'homogeneïtat del Mercat Interior de la UE sobre la base de normes uniformes, així com la seguretat jurídica i la igualtat de tracte dels operadors econòmics i de les persones, tenint en compte la situació particular de cadascun dels estats associats.

Principi de no-discriminació

En l'àmbit d'aquest Acord, i sense perjudici de les disposicions específiques que disposa, queda prohibida qualsevol discriminació per raó de nacionalitat.

Part II. Lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capital

Capítol 1. Lliure circulació de mercaderies

Lliure circulació de mercaderies

Es garanteix la lliure circulació de mercaderies i es prohibeixen els drets de duana, les restriccions quantitatives i altres mesures d'efecte equivalent.

Prohibicions o restriccions a la importació, l'exportació o el trànsit

El punt anterior no eximeix de la possibilitat de prohibicions o restriccions d'importacions, exportacions o trànsit justificades per raons de moralitat, ordre públic, seguretat pública, protecció de la salut o de la vida de persones o animals, entre altres, sense que constitueixi un mitjà de discriminació ni una restricció encoberta.

Impostos interns

Cap estat no pot imposar directament o indirectament impostos interns de cap mena sobre els productes de l'altra part superiors als que l'estat aplica als seus propis productes.

Aplicació de la tarifa duanera comuna

En les seves relacions amb països tercers, els estats associats apliquen l'aranzel duaner comú d'acord amb el que preveuen els respectius protocols dels estats associats. També apliquen la política comercial comuna de la Unió, incloses les mesures de defensa comercial de la Unió, que figuren a l'[annex XXV de cada protocol dels estats associats \(enllaç\)](#).

Altres normes

Les disposicions i els termes específics de la lliure circulació de mercaderies s'inclouen en els següents annexos del Protocol d'Andorra:

- a) Annex I. Seguretat alimentària, veterinària i fitosanitària ([enllaç](#))
- b) Annex II. Normes tècniques, normes, assaigs i certificació ([enllaç](#))
- c) Annex III. Responsabilitat del producte ([enllaç](#))
- d) Annex IV. Energia ([enllaç](#))
- e) Annex XXIII. Legislació duanera ([enllaç](#))
- f) Annex XXIV. Legislació agrària ([enllaç](#))
- g) Annex XXV. Comerç. Preveu diferents aspectes de l'article II.1.7 ([enllaç](#))

Capítol 2. Lliure circulació de persones

Treballadors assalariats i no assalariats

Les parts associades asseguren la lliure circulació de treballadors, la qual cosa implica l'abolició de tota discriminació per raó de nacionalitat entre els treballadors de les parts associades, així com pel que fa a l'ocupació, la retribució i altres condicions de treball.

Les limitacions justificades per raons d'ordre o seguretat pública inclouen el dret de:

- a) Respondre als llocs de treball realment oferts
- b) Circular lliurement dins del territori de les parts associades
- c) Restar en una de les parts associades per treballar
- d) Poder romandre en règim turístic o en recerca de feina en el territori d'una de les parts després d'haver-hi treballat

Els elements anteriors no són aplicables a l'ocupació en l'Administració pública.

Les disposicions específiques aplicables a la lliure circulació de treballadors figuren a l'[annex V, de lliure circulació de treballadors](#), i, si escau, en el [Protocol d'Andorra](#).

Els àmbits vinculats a la seguretat social queden regulats a l'[annex VI, de la seguretat social](#).

Els àmbits vinculats al reconeixement mutu de diplomes i altres títols i la coordinació de les disposicions legislatives, normatives i administratives per tal de facilitar l'accés a les activitats assalariades i per compte propi i el seu exercici, queden regulats a l'[annex VII, de reconeixement de qualificacions professionals](#).

Capítol 3. Dret d'establiment

Dret d'establiment

El dret d'establiment entre les parts associades es garanteix sobre la base dels elements següents:

- Es prohibeixen les restriccions a la llibertat d'establiment dels nacionals d'una part associada al territori de l'altra.
- Aquesta prohibició s'estén també a les restriccions per a la creació d'agències, sucursals o filials per part de nacionals d'una de les parts associades establertes en el territori de l'altra.

El dret d'establiment inclou l'accés a activitats autònomes, així com la constitució i la gestió d'empreses.

Les disposicions específiques aplicables al dret d'establiment figuren a l'[annex VIII, de llibertat d'establiment](#); a l'[XI, de comunicacions electròniques, serveis AV i societat de la informació](#), i al [XXII, de dret de les societats](#), així com al [protocol relatiu als serveis financers](#).

L'exercici de la potestat pública queda al marge d'aquest capítol.

Pel que fa a les empreses, les que estiguin formades d'acord amb la legislació d'una de les parts associades i que tinguin el seu domicili social, administració central o establiment principal en el territori d'aquesta part, seran tractades de la mateixa manera que les persones físiques nacionals en l'altra part associada.

S'entén per *empreses* o *firmes* les que estan constituïdes pel dret civil o mercantil, incloses les cooperatives, i altres persones jurídiques regides pel dret públic o privat, excepte les que no tinguin ànim de lucre.

Participació en el capital de les empreses

Cada part associada concedirà als nacionals d'una altra part associada el mateix tracte que als seus propis nacionals pel que fa a la participació en el capital d'empreses, segons l'article anterior.

Els àmbits vinculats al reconeixement mutu de diplomes, altres títols i disposicions necessàries queden regulats a l'[annex VII](#).

Capítol 4. Lliure circulació de serveis

Llibertat de prestació de serveis

Queda assegurada la lliure circulació de serveis entre les parts associades. Així, qualsevol restricció a la lliure prestació de serveis entre les parts està prohibida pel que fa als nacionals dels estats associats o dels estats membres de la Unió.

Els serveis prestats habitualment a títol oneros es consideren serveis en la mesura que no es regeixen per les disposicions relatives a la lliure circulació de mercaderies, capitals i persones.

Aquests serveis inclouen activitats de caràcter industrial, activitats de caràcter comercial, activitats artesanals i activitats de les professions liberals.

El prestador del servei, per dur-lo a terme, pot exercir amb caràcter temporal l'activitat en les mateixes condicions que les que l'estat imposa per als seus propis nacionals.

Les disposicions específiques aplicables a la lliure prestació de serveis figuren a l'[annex IX, de serveis financers](#); [X, de lliure prestació de serveis](#), i [XI, de comunicacions electròniques, serveis AV i societat de la informació](#), així com al [protocol relatiu als serveis financers](#).

Capítol 5. Lliure circulació de capitals

D'acord amb les disposicions de l'Acord, estan prohibides totes les restriccions al moviment de capital i totes les restriccions de pagaments entre les parts associades.

Les disposicions específiques aplicables a la lliure circulació de capitals i pagaments figuren a l'[annex XII, de lliure circulació de capitals](#).

No obstant, això no afecta el dret dels estats membres i estats associats per:

a) Aplicar les disposicions pertinents de la seva legislació fiscal que distingeixin entre contribuents que no es troben en la mateixa situació pel que fa a la seva residència o al lloc on s'inverteix el seu capital.

b) Adoptar totes les mesures essencials per prevenir les infraccions de les seves lleis i reglaments, especialment en matèria fiscal o en matèria de supervisió prudencial de les entitats financeres, establir procediments per declarar moviments de capitals a efectes d'informació administrativa o estadística o adoptar mesures justificades per motius vinculats a l'ordre públic o la seguretat pública.

A més, es poden aplicar restriccions al dret d'establiment que siguin compatibles amb aquest Acord.

Així mateix, quan una crisi sobtada afecti la balança de pagaments, l'estat associat pot adoptar, a títol conservatori, les mesures de protecció necessàries aportant el mínim de perturbacions per al funcionament d'aquest Acord i sense excedir l'àmbit estrictament indispensable per remeiar les dificultats sobtades, i n'ha d'informar a molt tardar el dia que les mesures entrin en vigor, amb un intercanvi d'informació constant.

Capítol 6. Transports

L'Acord cobreix el transport combinat, per carretera, per ferrocarril i per vies navegables interiors i marítimes, inclosos els serveis relacionats amb aquests mitjans de transport.

Els detalls es troben a l'[annex XIII, de transport](#).

Són compatibles amb l'Acord les ajudes que responen a les necessitats de la coordinació dels transports o que corresponen al reemborsament d'algunes servituds inherents a la noció de servei públic.

Les taxes que, independentment dels preus de transport, siguin percebudes per un transportista en el pas de les fronteres no han de sobrepassar un nivell raonable, tenint en compte els costos reals efectivament originats per aquest pas. Les parts contractants s'esforcen per reduir progressivament aquests costos.

Part III. Competència i altres normes comunes

Capítol 1. Regles aplicables a les empreses

Són incompatibles amb l'Acord els pactes, les associacions i les pràctiques entre empreses que puguin afectar el comerç entre les parts associades i que tinguin per objecte o efecte impedir,

restringir o falsejar la competència dins del territori de les parts, i en particular els que consisteixen a:

- a) Fixar directament o indirectament els preus de compra o venda o altres condicions de transacció.
- b) Limitar o controlar la producció, els punts de venda, el desenvolupament tècnic o les inversions.
- c) Distribuir mercats o fonts de subministrament.
- d) Aplicar condicions desiguals per a serveis equivalents, i situar-los així en una situació de desavantatge competitiu.
- e) Subordinar la subscripció de contractes a l'acceptació, per part dels socis, de serveis addicionals que, per la seva naturalesa o segons l'ús comercial, no tinguin cap vinculació amb l'objecte d'aquests contractes.

Els acords o les decisions prohibits per aquest article són automàticament nuls.

El fet que una o més empreses explotin de manera abusiva una posició dominant en el territori de les parts és incompatible amb el funcionament de l'Acord. Aquestes pràctiques abusives poden consistir, sobretot, a:

- a) Imposar directament o indirectament preus de compra o venda o altres condicions de transacció deslleials.
- b) Limitar la producció, els punts de venda o el desenvolupament tècnic en detriment dels consumidors.
- c) Aplicar condicions desiguals als socis comercials per a serveis equivalents, i situar-los així en un desavantatge competitiu.
- d) Subordinar la subscripció de contractes a l'acceptació de serveis addicionals que, per la seva naturalesa o segons l'ús comercial, no tinguin cap vinculació amb l'objecte d'aquests contractes.

La Comissió Europea té la jurisdicció exclusiva per aplicar les disposicions sobre competència únicament quan es pot trobar afectat el comerç entre els estats membres de la UE (no entre un estat associat i un estat membre).

Les normes relatives a la competència figuren a [l'annex XIV, de competència](#).

Pel que fa a les empreses públiques i les empreses que tenen drets especials o exclusius, els estats no han de promulgar ni mantenir cap mesura contrària a aquestes normes de competència. Les empreses encarregades de la gestió de serveis d'interès econòmic general o que tinguin el caràcter de monopoli fiscal estan subjectes igualment a les normes de l'Acord, en particular a les de competència, sempre que aquests límits no incompleixin per dret o fet la missió que els ha estat assignada.

Capítol 2. Ajudes d'estat

Llevat de les excepcions previstes en l'Acord, les ajudes concedides pels estats associats o membres de la Unió Europea són incompatibles amb el bon funcionament del mateix Acord quan afecten el comerç entre les parts associades o quan, per mitjà dels recursos estatals, falsegen o amenacen la competència afavorint determinades empreses o determinades produccions.

Així, són compatibles amb l'Acord:

- a) Les ajudes de caràcter social concedides a consumidors individuals, sempre que es concedeixin sense discriminació lligada a l'origen dels productes en qüestió.
- b) Les ajudes destinades a reparar els danys causats per catàstrofes naturals o esdeveniments extraordinaris.

Es poden considerar compatibles amb el bon funcionament de l'Acord:

- a) Les ajudes destinades a promoure el desenvolupament econòmic de les regions en què el nivell de vida sigui anormalment baix o en què hi hagi una subocupació greu.
- b) Les ajudes destinades a promoure la realització d'un projecte important d'interès comú europeu o a posar remei a una pertorbació greu de l'economia d'un estat.
- c) Les ajudes destinades a facilitar el desenvolupament de determinades activitats o de determinades regions econòmiques, quan no alterin les condicions del comerç entre les parts associades.
- d) Les ajudes destinades a fomentar la cultura i la conservació del patrimoni, inclosa la preservació dels valors naturals o culturals, quan no alterin les condicions d'intercanvi entre les parts associades.

Les parts associades vetllen per la transparència en matèria d'ajuts estatals en l'àmbit d'aplicació de l'Acord. Amb aquesta finalitat, cada part vetllarà per la publicació d'un conjunt d'informació sobre els imports d'ajuts que superin el que està establert en el cabal de la UE.

Amb la finalitat de regular els ajuts públics a les empreses, s'estableixen les regles següents:

- a) La Comissió Europea és informada, amb temps suficient, dels projectes dels estats associats que tendeixin a instituir o modificar ajuts. Si considera que un projecte no és compatible amb el Mercat Interior, obrirà immediatament el procediment previst.
- b) La Comissió Europea, juntament amb els estats associats, duu a terme una revisió permanent dels règims d'ajuda existents en aquests estats. [...] En el termini d'un any des de l'entrada en vigor de l'Acord, els estats han de fer un inventari complet dels règims d'ajuda establerts abans de l'entrada en vigor de l'Acord i han d'adaptar els règims esmentats en un termini màxim de dos anys des de l'entrada en vigor de l'Acord.
- c) Si la Comissió Europea constata que les ajudes concedides per un estat associat o amb recursos estatals no són compatibles amb el Mercat Interior, o que aquestes ajudes s'apliquen d'una manera abusiva, informará l'estat associat perquè les supprimeixi o les modifiqui en el termini establert.
- d) Si l'estat associat no compleix aquesta decisió en el termini preestablert, la Comissió pot remetre l'assumpte directament al Tribunal de Justícia de la Unió Europea.

Les parts associades acorden aplicar i interpretar els articles anteriors d'acord amb els del Tractat de funcionament de la Unió Europea, així com el dret derivat vigent a la Unió, les disposicions del qual figuren a l'[annex XV, d'ajudes d'estat](#).

Les normes relatives a les ajudes estatals no són aplicables a la producció i al comerç de productes agrícoles tal com s'enumeren a l'[annex I del Tractat de funcionament de la Unió Europea](#).

Capítol 3. Altres normes comunes

Les disposicions i els règims específics aplicables als contractes públics es recullen a l'[annex XVI, de contractació pública](#).

Les disposicions i les modalitats específiques aplicables a la propietat intel·lectual, industrial i comercial figuren a l'[annex XVII, de propietat intel·lectual](#).

Part IV. Disposicions horitzontals relatives a les quatre llibertats

Capítol 1. Política social

Les parts associades estan d'acord amb la necessitat de promoure la millora de les condicions de vida i de treball de les persones. Així, per protegir la seguretat i la salut dels treballadors, han

d'aplicar gradualment unes normes mínimes, tenint en compte les condicions i els reglaments tècnics existents, sense que aquestes disposicions mínimes impedeixin que cada part mantingui i estableixi les mesures de protecció reforçades compatibles amb l'Acord.

Els objectius de l'Acord en matèria del dret del treball es regulen principalment a través de l'[annex XVIII, de dret del treball, igualtat i salut en el treball](#).

Endemés, totes les parts garanteixen i mantenen l'aplicació del principi d'igualtat de tracte i remuneració entre els treballadors masculins i femenins pel mateix treball.

S'entén per *remuneració* el salari ordinari de base, així com tots els avantatges pagats directament o indirectament per l'empresari al treballador a causa de l'ocupació d'aquest últim.

La igualtat de remuneració, sense discriminació per raó de sexe, implica que la remuneració concedida per un mateix treball pagat s'estableixi sobre la base d'una mateixa unitat de mesura i que sigui la mateixa per a un mateix lloc de treball.

Les disposicions específiques relatives a l'aplicació d'aquest apartat figuren també en l'[annex XVIII, de dret del treball, igualtat i salut en el treball](#).

Finalment, les parts associades s'esforcen per fomentar el diàleg entre els interlocutors socials, també a escala europea.

Capítol 2. Protecció del consumidor

Les disposicions relatives a la protecció dels consumidors figuren en l'[annex XIX, de protecció del consumidor](#).

Capítol 3. Medi ambient

L'acció conjunta de les parts en matèria de medi ambient té per objecte preservar, protegir i millorar la qualitat del medi ambient, contribuir a la protecció de la salut de les persones i garantir un ús prudent i racional dels recursos naturals.

L'acció conjunta de les parts en aquesta matèria es basa en els principis d'acció preventiva, de correcció en la font i de «qui contamina paga». Els requisits de protecció del medi ambient són un component de les polítiques de les parts associades.

Les disposicions específiques relatives a medi ambient figuren en l'[annex XX, de medi ambient i clima](#).

Les mesures de protecció anteriors no impedeixen el manteniment i l'establiment, per cada part, de mesures de protecció reforçades compatibles amb l'Acord.

Capítol 4. Estadístiques

Les parts associades vetllaran pel desenvolupament i la difusió d'informació estadística coherent i comparable, destinada a descriure i controlar tots els aspectes econòmics, socials i ambientals rellevants.

Amb aquesta finalitat, les parts associades desenvoluparan i aplicaran mètodes, definicions, classificacions, programes i procediments comuns, vetllant pel respecte de la confidencialitat de les estadístiques.

Les disposicions específiques relatives a l'estadística figuren a l'[annex XXI, d'estadística](#).

Capítol 5. Dret de societats

Les disposicions específiques relatives al dret de societats figuren a l'[annex XXII, de drets de les societats](#).

Part V. Cooperació

Cooperació contra el frau

1. Els estats associats i la Unió Europea es comprometen a lluitar eficaçment contra el frau, la corrupció, el contraban i qualsevol altra activitat il·legal que perjudiqui els interessos financers de la Unió Europea. Amb aquesta finalitat, les autoritats competents dels estats associats, de la Comissió Europea i de l'Oficina Europea de Lluita contra el Fraude (OLAF) cooperaran estretament, es consultaran periòdicament i es prestaran assistència en el marc dels seus mandats.
2. Les parts associades poden intercanviar proves, estudis o altra informació rellevant amb l'objectiu de prevenir, detectar, investigar, perseguir i reprimir administrativament i penalment el frau, la corrupció, el contraban i qualsevol altra activitat il·lícita.
3. L'OLAF, en el marc de les seves competències, i prèvia sol·licitud degudament justificada i dirigida a les autoritats competents d'un estat associat, pot dur a terme controls i verificacions *in situ* amb els operadors econòmics del territori d'aquest Estat.

Cooperació en altres matèries

1. Les parts associades reconeixen els principis de bona governança en matèria fiscal, incloses les normes internacionals aplicables en relació amb la transparència i l'intercanvi d'informació i l'equitat fiscal, així com les normes mínimes destinades a combatre l'erosió de la base fiscal i el trasllat de beneficis (BEPS), i es comprometen a implementar aquests principis. Les parts associades promouran la bona governança en matèria fiscal, milloraran la cooperació internacional en l'àmbit fiscal i facilitaran la protecció dels ingressos fiscals.
2. Les parts associades es comprometen a modificar, en el termini de quatre anys des de l'entrada en vigor d'aquest Acord, el Protocol d'Andorra per tal d'incloure-hi disposicions sobre l'assistència mútua per a la recuperació de tots els deutes tributaris.

Part VI. Cooperació fora de les quatre llibertats

Les parts associades poden reforçar i ampliar la seva cooperació en el marc de les activitats efectuades per la Unió Europea, en els àmbits següents:

Recerca i desenvolupament tecnològic; serveis d'informació; medi ambient i acció climàtica; educació, formació i joventut; política social; protecció del consumidor; petites i mitjanes empreses; turisme; serveis audiovisuals; protecció civil; cooperació judicial en matèria civil; cultura; comunicació; xarxes transeuropees, política regional i salut pública.

Les parts associades poden reforçar el seu diàleg amb la finalitat de determinar els àmbits i les activitats en què una cooperació més estreta podria contribuir a la consecució dels seus objectius comuns.

La cooperació anterior pot adoptar algunes de les formes següents: participació en projectes o programes marc o específics, organització d'activitats conjuntes en sectors concrets, intercanvi o subministrament d'informació formal i informal, foment de determinades activitats, adopció simultània de disposicions legislatives i coordinació d'organitzacions internacionals, entre altres.

Quan la cooperació pren la forma de la participació dels estats associats en un programa marc o un programa específic, els estats associats poden tenir accés a la totalitat o alguna part del programa.

Pagament

La participació en els programes comporta una contribució econòmica, que es calcula sobre la base del PIB de l'estat interessat en relació amb la suma del PIB de tots els estats que hi participen.

Part VII. Disposicions institucionals

Capítol 1. Les institucions de l'associació

Comitè d'Associació

Es constitueix un comitè d'associació, format per representants de les parts, per examinar qualsevol qüestió general comuna coberta per l'Acord. La presidència d'aquest comitè l'exerceixen alternativament les parts contractants. Per a l'exercici de les seves funcions s'adoptarà un reglament intern i el comitè es reunirà almenys una vegada cada dos anys o a iniciativa d'una de les parts.

Comitè Mixt Andorra - Unió Europea

S'estableix un comitè mixt amb la finalitat d'assolir els objectius i l'aplicació efectiva d'aquest Acord, implementar la cooperació en àmbits d'interès comú i garantir el bon funcionament del Mercat Interior. En aquest comitè es faran intercanvis interns d'informacions i opinions sobre l'Acord, especialment els que plantegin una dificultat d'aplicació o interpretació. Per a l'execució de les seves funcions, el Comitè Mixt adoptarà el reglament respectiu i es reunirà periòdicament, almenys una vegada a l'any o a iniciativa de la presidència o qualsevol de les parts.

Cooperació parlamentària

Es crea una comissió d'associació parlamentària, que constituirà un fòrum de trobades i intercanvis d'opinions entre membres del Parlament Europeu i membres del Consell General, amb l'objectiu de contribuir a una millor comprensió comuna dels àmbits objecte de l'acord. La Comissió d'Associació Parlamentària es reuneix alternativament a la UE i Andorra, amb la freqüència que es determini reglamentàriament.

Cooperació entre els socis econòmics i socials

Es crea un comitè consultiu d'interlocutors econòmics i socials amb l'objectiu de promoure el diàleg i la cooperació entre les diferents organitzacions de la societat civil econòmica i social de les parts associades. Aquest comitè estarà integrat per membres del Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE), d'una banda, i pels interlocutors econòmics i socials designats per Andorra, de l'altra.

Presa de decisions

1. Cada comitè mixt pren les seves decisions de comú acord entre les parts associades, a petició de qualsevol de les parts.
2. Les esmenes als protocols dels estats associats s'adopten per decisió del Comitè Mixt.
3. Els annexos als protocols o l'Acord s'actualitzaran per decisió del Comitè Mixt.
4. Quan sigui possible i apropiat, el Comitè Mixt prendrà les seves decisions de manera paral·lela i sobre la base de propostes coordinades.
5. Les decisions adoptades pel Comitè Mixt són vinculants per a les parts, que adopten les mesures necessàries per garantir-ne l'entrada en vigor en el seu ordenament jurídic i la seva aplicació efectiva.

Procediments constitucionals dels estats associats

1. Si una decisió d'un comitè mixt només es pot executar en un estat associat després de la finalització dels procediments constitucionals, aquesta decisió entrarà en vigor en l'ordenament jurídic d'aquest estat després de la fi d'aquests procediments. La data d'entrada en vigor es comunica a la UE.
2. Si, transcorregut un termini de sis mesos, no s'ha produït la notificació a què es refereix l'apartat anterior, la decisió s'aplicarà provisionalment en espera de finalitzar els tràmits previstos, tret que l'estat associat informi la UE que no és possible l'aplicació provisional i en justifiqui els motius.
3. Si transcorregut un termini de 12 mesos després de l'adopció de la decisió del Comitè Mixt, aquesta decisió no s'ha executat, s'apliquen els mecanismes de resolució de conflictes.

Capítol 2. Consultació en relació amb el procediment de presa de decisió de la Unió Europea

Elaboració d'un acte jurídic

1. Tan bon punt s'elabori la proposta d'un acte jurídic de la Unió Europea en un àmbit regulat per l'Acord, la Comissió Europea informará Andorra (enviant una còpia) i consultarà els experts andorrans de la mateixa manera i en els mateixos terminis que amb els estats membres de la Unió. A petició de qualsevol de les parts, es fa un intercanvi d'opinions preliminar en el si del Comitè Mixt, o per qualsevol altre mètode. Els associats es tornen a consultar en moments importants de la fase anterior a l'adopció de l'acte. Andorra podrà informar, si escau, la Comissió de les seves reaccions i comunicar-li les seves situacions específiques respectives.
2. Quan la Comissió Europea elabori actes delegats o actes d'execució en el sentit del Tractat de funcionament de la Unió Europea sobre actes bàsics inclosos en un o més protocols, la Comissió assegura a Andorra la participació més àmplia possible en els projectes d'elaboració.
3. En els casos en què l'assumpte se sotmeti al Consell de la Unió Europea, la Comissió Europea comunicarà al Consell de la Unió Europea les opinions dels experts andorrans.

Capítol 4. Procediment de seguiment

Vigilància

La supervisió de l'aplicació de l'Acord l'exerceixen conjuntament les parts en el si del Comitè Mixt. Si una de les parts constata una aplicació incorrecta, el cas se sotmet al Comitè Mixt amb l'objectiu de trobar una solució.

Cooperació amb les autoritats competents dels estats membres de la Unió Europea i amb les institucions de la Unió Europea

Andorra pot comptar amb la cooperació d'un o més estats membres o institucions de la Unió Europea per complir les seves obligacions per a l'aplicació de l'Acord. Andorra pot concloure acords amb els estats membres i n'ha d'informar la Comissió Europea mitjançant el Comitè Mixt.

Capítol 5. Solució de controvèrsies i control jurisdiccional

Resolució de controvèrsies entre parts associades

1. Andorra gaudeix dels mateixos drets que els estats membres i les institucions de la Unió Europea i se sotmetrà als mateixos procediments davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea.
2. En cas de dificultat, les parts associades es consulten i s'esforcen perquè l'acord funcioni i es resolguin els problemes mitjançant un diàleg constructiu. En cas de controvèrsies en la interpretació o l'aplicació de l'Acord o d'un acte jurídic, les parts poden sotmetre l'assumpte per escrit al Comitè Mixt, prèvia informació a l'altra part així com previ enviament de tota la informació vinculada per estudiar-lo.
3. Quan això succeeixi, el Comitè Mixt s'ha de reunir sense demora i, en tot cas, com a màxim, dos mesos des de la remissió de l'assumpte, i examina totes les possibilitats per trobar una solució. A aquest efecte pot prendre qualsevol decisió útil.
4. Si el Comitè Mixt no troba una solució a la dificultat esmentada després del termini de sis mesos des de la data de la primera reunió, cada part associada pot remetre l'assumpte al Tribunal de Justícia. Quan una part tingui previst interposar una acció davant aquest Tribunal, ho notificarà sense demora a l'altra part per escrit i facilitarà tota la informació pertinent.
5. Les parts associades es consulten mútuament en el si del Comitè Mixt i resolen el conflicte per tal de garantir l'execució de la sentència del Tribunal de Justícia, com a màxim dins dels 12 mesos des de la data de la sentència.
6. Si mitjançant el Comitè Mixt no es pot resoldre el conflicte, la part associada que denuncia una aplicació incorrecta de l'Acord pot adoptar mesures compensatòries durant el temps estrictament necessari per resoldre la situació. Aquesta part pot comunicar aquestes decisions al Comitè Mixt perquè en valori la proporcionalitat.

Comprovació de legalitat / apel·lació directa

Qualsevol qüestió relativa a la legalitat dels actes jurídics adoptats per les institucions, els òrgans o les agències de la Unió Europea és competència exclusiva del Tribunal de Justícia.

Els actes jurídics anteriors dirigits a un estat associat o a una persona física o jurídica que hi estigui domiciliada o establerta poden ser objecte d'un recurs davant el Tribunal de Justícia.

Acció per deficiència

L'Estat andorrà, així com les persones físiques o jurídiques domiciliades o establertes al seu territori, pot remetre un assumpte al Tribunal de Justícia de la UE per reclamar a una de les institucions, òrgans o organismes de la Unió el fet de no haver-li enviat un acte d'una recomanació o una opinió. Aquesta remissió es podrà fer sempre previ avís de la reclamació i transcorreguts dos mesos sense una pronunciació al respecte.

L'Estat andorrà, així com les persones físiques o jurídiques que hi estan establertes, pot remetre al Tribunal de Justícia de la UE la possibilitat d'obtenir una indemnització per danys i perjudicis causats per les institucions, els òrgans o els organismes de la Unió o pels seus agents en l'exercici de les seves funcions.

Petició de decisió prejudicial

Quan es planteja davant la jurisdicció andorrana una qüestió relacionada amb la interpretació de l'Acord, o amb la validesa d'un acte adoptat per les institucions, òrgans o organismes d'Andorra, aquesta jurisdicció pot demanar al Tribunal de Justícia que es pronunciï a títol prejudicial.

Quan es planteja una qüestió semblant en un cas pendent davant la jurisdicció nacional andorrana, les decisions del qual no són susceptibles de recurs jurisdiccional de dret intern, aquesta jurisdicció està obligada a recórrer al Tribunal de la UE.

Les sentències del Tribunal de Justícia

Les sentències del Tribunal de Justícia de la Unió Europea dictades en aplicació de l'Acord són vinculants, i la institució, l'òrgan o l'organisme del qual procedeix el dit acte estan obligats a prendre les mesures necessàries per executar la sentència.

Capítol 6. Mesures de salvaguarda i en cas de força major

Mesures de salvaguarda

1. En cas de greus dificultats econòmiques, socials o mediambientals, de caràcter sectorial o regional, causades per l'aplicació de l'Acord i susceptibles de persistir, la part afectada pot adoptar unilateralment mesures de salvaguarda, les quals han d'estar limitades a l'àmbit d'aplicació i la durada estrictament necessaris per remeiar la situació, prioritzant especialment les que menys afectin el funcionament de l'Acord.
2. Quan una part estigui considerant prendre mesures de salvaguarda, ho notificarà immediatament a l'altra part proporcionant tota la informació necessària.
3. Les parts associades es consulten immediatament mitjançant el Comitè Mixt, amb la finalitat de trobar la millor solució. Si el Comitè Mixt no ha aconseguit prendre una decisió en un termini de tres mesos, cada part associada pot sotmetre a l'arbitratge la qüestió per discernir la proporcionalitat d'aquestes mesures.
4. No es poden aplicar aquestes mesures de salvaguarda abans d'un mes de la data de notificació, a menys que prèviament s'hagi reunit el Comitè Mixt. Quan les circumstàncies excepcionals requereixin una intervenció immediata, es pot efectuar sense demora però enviant immediatament una notificació motivada al Comitè Mixt amb les mesures de salvaguarda d'emergència estrictament necessàries per remeiar la situació.
5. Les mesures de salvaguarda adoptades són comunicades inicialment i cada tres mesos al Comitè Mixt, per analitzar-ne la revisió o la derogació.
6. Si una mesura de salvaguarda crea un desequilibri en l'Acord, l'altra part associada pot prendre mesures de reequilibri proporcionals per remeiar-lo.

Força major

En cas d'atac terrorista o catàstrofe natural o d'origen humà que afecti una part, aquesta part pot adoptar immediatament i unilateralment mesures de salvaguarda, limitades a l'àmbit d'aplicació i de la durada indispensable per remeiar la situació.

Decisions que contenen obligacions pecuniàries

Per a les decisions preses per la Comissió Europea o el Tribunal de Justícia de la UE que comportin una obligació pecuniària a persones d'un estat, seran aplicables les normes del procediment civil en vigor a l'estat concernit. La fórmula executiva serà aplicada per l'autoritat que cada part designi a aquest efecte, la qual en donarà coneixement a l'altra part.

L'execució forçosa només pot suspendre's en virtut d'una decisió del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, mitjançant les vies de recurs escaients; ara bé, el control de la regularitat de les mesures d'execució és competència de les jurisdiccions dels estats afectats.

Part VIII. Disposicions generals i finals

Posada en pràctica

La Unió Europea i el Principat d'Andorra adopten totes les mesures per garantir les obligacions derivades d'aquest Acord, dels protocols respectius i dels actes jurídics de la Unió Europea, i s'abstenen de les mesures que puguin posar en perill la realització dels seus objectius.

Règim de propietat dels estats associats

L'acord no prejutja en cap cas el règim patrimonial en els estats associats.

Excepcions relatives a la seguretat

Cap disposició de l'Acord no impedeix que una part associada prengui mesures:

- a) Per impedir la divulgació d'informacions contràries als seus interessos essencials en matèria de seguretat.
- b) Per a activitats de defensa, inclosos la producció o comerç d'armes.
- c) Per a la seva pròpia seguretat, en cas de perturbacions internes greus que afectin l'ordre públic o en cas d'una tensió internacional greu que constitueixi una amenaça de guerra, o per complir les obligacions assumides amb la Carta de les Nacions Unides.

Futures adhesions a la Unió

La Unió notifica a Andorra tota nova sol·licitud d'adhesió d'un país tercer a la Unió i n'examina els efectes sobre l'Acord amb l'antelació suficient.

En la mesura que sigui necessari, abans de l'entrada en vigor de l'adhesió d'un país tercer a la Unió, les parts contractants revisen l'Acord d'associació.

L'Acord s'aplica a un nou estat membre de la Unió a partir de la data de la seva adhesió.

Revisió de l'Acord marc i revisió dels protocols marc

La Unió, Andorra i San Marino poden presentar propostes de modificació i revisió a la resta de parts contractants. Aquestes propostes són negociades per les parts en el si del Comitè d'Associació. En el cas que les parts acordin una modificació, aquesta modificació serà signada i adoptada per les parts, i entrarà en vigor després de la notificació de les parts de la finalització dels seus respectius procediments interns i de la presentació dels instruments de ratificació.

Modificació dels protocols d'estat associat

La Unió Europea o Andorra poden presentar propostes per modificar el Protocol d'Andorra. Aquestes propostes són negociades en el Comitè Mixt i aplicables després de l'execució dels procediments interns propis.

Acords existents

Excepte disposició contrària en el mateix Acord d'associació, l'aplicació de les disposicions de l'Acord preval sobre les disposicions dels acords bilaterals existents.

Llengües

L'Acord d'associació està redactat en un únic exemplar, en alemany, anglès, búlgar, català, croat, danès, espanyol, estonià, finès, francès, grec, hongarès, irlandès, italià, letó, lituà, maltès, neerlandès, polonès, portuguès, eslovac, eslovè, suec i txec. Tots aquests textos són igualment fefaents.

Retorn en vigor i denúncia

1. La Unió, Andorra i San Marino aproven l'Acord d'associació d'acord amb les seves normes constitucionals respectives. L'acord d'associació entra en vigor entre les tres parts el primer dia del segon mes després de l'última notificació d'una de les parts davant la Secretaria General del Consell de la Unió Europea.
2. En espera de la finalització dels procediments d'aprovació, les parts apliquen provisionalment l'Acord d'associació a partir del primer dia del mes següent en què una part hagi presentat els seus instruments d'aprovació davant la Secretaria General del Consell de la Unió Europea.
3. Si no es reuneixen les condicions per a l'aplicació provisional entre totes les parts contractants, l'Acord d'associació s'aplica entre la Unió i un dels estats associats a partir del primer dia del segon mes següent a l'entrada en vigor.
4. Cada part associada pot denunciar l'Acord d'associació comunicant la seva decisió per escrit a l'altra part associada. L'Acord d'associació deixa de ser aplicable entre les respectives parts associades sis mesos després de la recepció de la notificació.
5. L'Acord d'associació continua sent aplicable entre la Unió Europea i l'estat associat restant.
6. Quan l'Acord d'associació deixa de ser aplicable, es protegeixen els drets i les obligacions que els particulars i els operadors econòmics ja han adquirit en virtut de l'Acord. La Unió Europea i l'estat associat regularan de comú acord la sort dels drets en curs d'adquisició.

2. Protocols marc

L'Acord marc s'acompanya d'una sèrie de protocols marc, que s'apliquen de manera conjunta a Andorra i a San Marino i que regulen alguns aspectes específics. Aquests protocols són els següents:

- **Protocol sobre les adaptacions horitzontals**

Aquest Protocol defineix els tipus d'adaptacions que es poden trobar en el conjunt dels annexos, com s'han d'interpretar i com funcionen.

- **Protocol sobre les regles de competència aplicables a les empreses**

Vist que l'Acord d'associació prohibeix els acords i les pràctiques entre empreses que tinguin per objectiu restringir o afectar de manera negativa la competència dins del Mercat Interior, atorga un període de dotze mesos per modificar aquests contractes o pràctiques.

- **Protocol sobre els serveis financers**

La participació en el Mercat Interior de la UE dels quatre segments dels serveis financers (banca, fons d'inversió, assegurances i mercat de valors) queda establerta per aquest Protocol específic.

L'objectiu és ampliar el mercat comú europeu a Andorra, és a dir, que els operadors andorrans podran operar als països de la UE i els operadors de la UE podran operar a Andorra. Aquest Protocol també té per objectiu promoure la prevenció de riscos potencials per a l'estabilitat financera:

- Entrada gradual al Mercat interior: Andorra disposa de quinze anys per reprendre la normativa de l'[annex IX, de serveis financers](#), dels quatre segments implicats, que podran participar en el Mercat Interior a diferents ritmes: banca, assegurances, fons d'inversió, mercat de valors.
- La reciprocitat està garantida: els operadors de la UE de les diferents categories no podran establir-se a Andorra fins que la normativa europea no hagi estat represa a Andorra i les entitats andorranes puguin operar a Europa.
- S'hi inclou una avaluació per accedir al Mercat Interior: sota vigilància de la Comissió Europea, les autoritats supervisores en matèria financera de la Unió faran una avaluació del sector, prèviament a la participació en el Mercat Interior. La Unió Europea avaluarà la implementació i la conformitat de la legislació europea.
- Prestació local de serveis en l'estat associat: les autoritats supervisores de l'estat associat vetllaran perquè els proveïdors de serveis financers establerts en els seus territoris duguin a terme una part substancial de la seva activitat en les seves jurisdiccions, servint als seus mercats. Prohibiran l'establiment en les seves jurisdiccions de proveïdors sense operacions comercials actives o actius significatius. El compliment d'aquesta obligació s'ha de controlar en el context de la vigilància de la infraestructura de supervisió de l'estat associat.
- Es crea un subcomitè mixt de serveis financers: representat per la Comissió Europea, i l'estat associat, representat per les seves autoritats responsables en la política de serveis financers. Té com a funcions supervisar l'aplicació d'aquest Protocol i formular recomanacions per modificar l'[annex IX](#) de l'Acord i recomanacions per ampliar l'accés al Mercat Interior dels serveis financers a un o més dels seus segments de mercat.
- Les autoritats supervisores i la Comissió Europea conserven les mateixes competències d'actuació que en el cas dels estats membres.
- Pel que fa als mecanismes de liquiditat: l'Acord d'associació no inclou l'accés a mecanismes ordinaris de liquiditat ni a prestador de darrera instància, però és un acord indispensable per poder negociar aquests instruments per altres vies bilaterals. En aquest sentit, el tancament de la negociació d'aquest Acord ha fet possible l'obertura de les converses entre el Govern i altres estats membres sobre aquesta qüestió.

- **Protocol sobre l'avaluació de conformitat amb els països tercers**

Aquest Protocol defineix l'àmbit de competència de la UE a l'hora de negociar amb estats tercers acords de reconeixement mutu o marcatge de productes i de quina manera els estats associats cooperaran en aquests procediments.

- **Protocol sobre la cooperació en matèria estadística**

Aquest Protocol té per objecte la cooperació en l'àmbit de les estadístiques entre les parts associades, per tal d'assegurar la producció i la difusió d'informació estadística coherent i comparable per descriure les polítiques econòmiques, socials i ambientals rellevants per a la cooperació bilateral i fer-ne el seguiment. Defineix els principis bàsics de la cooperació estadística i estableix subcomitès en aquesta matèria, el seu funcionament i les seves funcions. La informació estadística de l'estat associat es trametrà a Eurostat per emmagatzemar-la, processar-la i distribuir-la. Entre d'altres, el subcomitè avaluarà si el cabal comunitari que s'ha de reprendre en matèria estadística que es troba a l'[annex XXI, d'estadística](#), és adequat.

Finalment, el Protocol estableix quins altres tipus de cooperació poden desenvolupar-se en aquesta matèria i inclou les disposicions financeres.

- **Protocol sobre el comitè parlamentari**

El Protocol concreta de quina manera funcionarà el comitè parlamentari creat per l'Acord d'associació. Constarà de dotze membres, amb un nombre igual de participants per part del Parlament Europeu i de cada estat associat, respectivament. Estableix com s'elegeixen els càrrecs, qui ostenta la secretaria i altres detalls del seu funcionament.

- **Protocol sobre el procediment d'arbitratge**

Si una de les parts associades sotmet una controvèrsia a arbitratge d'acord amb el que estableix el mateix Acord, s'aplicaran les normes contingudes en aquest Protocol i que detallen el procediment d'arbitratge i el procediment de les notificacions, i estableixen i descriuen el funcionament del tribunal d'arbitratge.

- **Protocol sobre els acords existents**

El Protocol assenyalava els acords bilaterals entre Andorra i la Unió Europea que es continuaran aplicant:

- L'Acord del 2004 sobre la fiscalitat dels rendiments de l'estalvi i el seu Protocol d'esmena del 2016.
- L'Acord monetari, signat al juny del 2011, si bé caldrà modificar-lo per adaptar-ne el contingut a l'Acord d'associació.

3. Protocol Andorra

El Protocol Andorra especifica de quina manera s'apliquen a Andorra les disposicions generals de l'Acord marc. Inclou les solucions específiques acordades per a Andorra (tabac, franquícies, transports i seguretat alimentària, entre d'altres) i, així, s'hi migren les disposicions de l'Acord del 1990 i els seus protocols, així com algunes disposicions de l'Acord de cooperació del 2004. Finalment, també acull les declaracions específiques, especialment en relació amb la noció d'ordre públic i de no aplicació del concepte de ciutadania de la Unió.

Part I. Disposicions generals

Capítol 1. Cooperació entre la Unió i Andorra

L'Acord d'associació reemplaça l'Acord de cooperació del 2004 i estableix que es tindrà en compte l'experiència d'Andorra en la participació en programes europeus, en particular en els programes de cooperació territorial i transfronterera dels Pirineus. Per aquest motiu, Andorra i la UE estudiaran dur a terme un enfocament coordinat per al desenvolupament de les zones frontereres al voltant d'Andorra, amb l'objectiu d'impulsar una política per als Pirineus comparable a les dels Alps. Alhora, acordem desenvolupar la seva cooperació en les polítiques per a zones de muntanya, en la línia de la política de la Unió Europea per promoure l'ús agrícola continuat i sostenible, el desenvolupament econòmic i la preservació de les zones rurals.

Part II. Lliure circulació de mercaderies

Capítol 1. Disposicions generals

S'estableix una unió duanera mitjançant l'adopció del cabal comunitari en matèria de lliure circulació de mercaderies, que farà que l'Acord reemplaci l'Acord comercial entre Andorra i les comunitats econòmiques europees del 1990.

Àmbit de la Unió Duanera. La Unió Duanera abasta totes les mercaderies, així com el territori duaner de la Unió Europea i d'Andorra. Aquesta Unió Duanera comprèn béns produïts en el territori duaner de la UE o d'Andorra, inclosos els obtinguts en la seva totalitat o en part de productes procedents de països tercers que es trobin en lliure circulació, i mercaderies procedents de països tercers que estiguin en lliure circulació.

Andorra aplicarà directament totes les mesures que la Unió Europea apliqui als béns importats o exportats del territori duaner de la Unió Europea, sobre la nomenclatura aranzelària i estadística i sobre l'aranzel duaner comú, a excepció de les quotes aranzelàries. Andorra també aplicarà directament totes les obligacions derivades dels acords internacionals subscrits per la Unió Europea i els estats membres.

L'Acord estableix un subcomitè de cooperació duanera, la metodologia, composició i funcionament del qual es determinen per reglament.

Capítol 2. Disposicions específiques

Acords preferents negociats per la UE. La Unió Europea farà tots els possibles, en les seves negociacions comercials amb tercers països, per obtenir l'ampliació del règim preferencial aplicable als productes d'Andorra.

Inclusió progressiva dels productes del tabac en la Unió Duana

Els drets de duana i les taxes que tinguin efectes equivalents aplicables a les importacions a Andorra dels productes de la Unió Europea coberts pel capítol 24 del Sistema harmonitzat seran suprimits en un període transitori de 30 anys a partir de la data d'entrada en vigor de l'Acord.

1. Els drets de duana i les taxes que tinguin efectes equivalents aplicables als productes de la UE en virtut del capítol 24 importats a Andorra s'eliminaran progressivament segons el que s'exposa:

0-7 anys	<i>Statu quo</i>
7-10 anys	95% de les obligacions bàsiques
10-15 anys	90% de les obligacions bàsiques
15-20 anys	70% de les obligacions bàsiques
20-25 anys	50% de les obligacions bàsiques
25-30 anys	30% de les obligacions bàsiques
A partir de 30 anys	0% de les obligacions bàsiques

Mecanisme de seguiment durant el període de transició

1. S'estableix un mecanisme de seguiment durant aquest període, en el qual Andorra transmetrà a la Unió Europea, abans del 15è dia de cada mes, dades sobre les quantitats produïdes i fabricades a Andorra, importades, comercialitzades i exportades dels productes coberts pel capítol 24 (tabac i productes de tabac cru).
2. Així mateix, cada any abans de l'1 de setembre, Andorra enviarà un informe sobre la situació de les finances públiques, inclosa la part dels ingressos fiscals del tabac; la diversificació de l'economia andorrana; la producció, importació, comercialització i exportació de tabac cru i productes del tabac, i les mesures adoptades per Andorra per prevenir i combatre el frau i el contraban.
3. Cada cinc anys, o a petició d'una de les parts, se celebrarà una reunió de seguiment en la qual s'informarà de l'evolució dels indicadors que mesuren l'impacte a Andorra de la transició gradual a la lliure circulació de productes del tabac.
4. El Comitè Mixt pot decidir, en cas d'evolució satisfactòria de la diversificació de l'economia andorrana, suspendre la transmissió de les dades i informes.

Mesures de salvaguarda del tabac

En cas de greus dificultats econòmiques, fiscals, socials o ambientals causades pel tipus d'eliminació progressiva aranzelària aplicable al capítol 24, Andorra podrà adoptar unilateralment mesures de salvaguarda.

La Unió Europea pot adoptar unilateralment les mesures de salvaguarda adequades quan consideri que s'ha produït:

- Avanços desfavorables en la prevenció i la lluita contra el frau i el contraban a Andorra.
- Un augment en la producció, la importació, la comercialització o l'exportació.
- Un augment de les diferències de preus per als productes, especialment en relació amb l'estat membre veí amb el preu més baix.

Les mesures de salvaguarda es notificaran immediatament i es limitaran a l'abast i la durada estrictament necessaris per remeiar la situació.

Normes d'origen aplicables al tabac durant el període transitori

Les normes d'origen i els mètodes de cooperació administrativa aplicables als productes coberts pel capítol 24 s'estableixen en un annex (regles d'origen).

Capítol 3. Franquícies de viatgers

Disposicions generals

La Unió Europea i Andorra concediran exempcions dels drets d'importació per a les mercaderies importades (franquícies) en l'equipatge personal de viatgers procedents de l'altra part associada, sempre que aquestes importacions siguin de caràcter ocasional i no comercial (quan consisteixin exclusivament en béns d'ús personal o familiar dels viatgers, o en béns destinats a regals).

Lindars monetaris i límits quantitius

El valor total d'aquestes exempcions o franquícies correspon al triple del valor de les exempcions aplicades per la Unió Europea respecte a tercers països.

Capítol 4. Mesures duaneres de seguretat

Definicions. Les mesures duaneres de seguretat són les que apliquen agents de control a la declaració de les mercaderies quan entren o surten d'un territori duaner.

Acords amb tercers països. Les parts es comprometen a consultar prèviament la concreció de qualsevol acord duaner amb un país tercer, amb la finalitat de garantir la coherència, especialment de les mesures de seguretat duanera, i en cap cas aquests acords no crearan obligacions per a l'altra part, a menys que es decideixi en el Comitè Mixt.

Lloc per presentar una declaració resum d'entrada i una declaració prèvia a la sortida de mercaderies

1. La declaració del control d'entrada l'efectuarà l'autoritat competent de l'Estat de la Unió Europea que rebí en primer terme les mercaderies procedents de tercers països. Aquesta autoritat durà a terme l'anàlisi de riscos i els controls de seguretat duaners que es considerin necessaris, fins i tot quan aquests béns es destinin exclusivament a Andorra.

2. La declaració prèvia a la sortida de mercaderies s'ha de presentar davant l'autoritat competent de la part associada en el territori duaner de la qual s'efectuïn les formalitats d'exportació o, si escau, de sortida a tercers països, la qual farà l'anàlisi de riscos juntament amb els controls de seguretat duaners que es considerin.

3. Quan les mercaderies destinades a un país tercer abandonin el territori duaner d'una part associada a través del territori duaner de l'altra part contractant, la declaració prèvia a la sortida de les mercaderies es presentarà únicament a les autoritats competents de la segona part.

Controls de seguretat duaners i gestió de riscos relacionats amb la seguretat i el control de l'aplicació de les mesures duaneres de seguretat

Les parts associades col·laboraran amb la finalitat d'intercanviar informació per millorar i reforçar l'anàlisi de riscos i l'eficàcia dels controls duaners. La Comissió Mixta adoptarà la manera com les parts associades han de supervisar i verificar el compliment de les mesures de seguretat duaneres.

Mesures de reequilibri

Una part pot adoptar, prèvia consulta en el si del Comitè Mixt, les mesures de reequilibri oportunes (inclosa la suspensió de l'aplicació de les disposicions de seguretat) quan consideri que l'altra part no compleix les condicions establertes. Es podran adoptar mesures cautelars provisionals, sense consulta prèvia, sempre que les consultes es facin immediatament després de l'adopció de les mesures. Qualsevol acció haurà de ser proporcional (en abast i durada) per abordar la situació.

Capítol 5. Assistència mútua de recuperació de deutes

Cada estat membre i Andorra es prestaran assistència mútua per recuperar les reclamacions relatives als drets d'importació i a l'exportació, que pot incloure, entre altres coses, sancions administratives, multes, honoraris i recàrrecs relatius a les reclamacions que puguin ser objecte de sol·licitud per les autoritats administratives competents. Aquesta assistència mútua per a la recuperació es farà d'acord amb els formularis estàndard i les normes establertes a través de les autoritats designades a aquest efecte, les quals faran un registre estadístic anual prop de la Comissió, que el compartirà entre els estats membres.

Capítol 6. Connexió als sistemes electrònics europeus

La Unió Europea proporcionarà l'assistència tècnica i la formació necessària per facilitar la connexió d'Andorra als sistemes electrònics europeus necessaris per al bon funcionament de la Unió Duanera, tenint en compte el calendari que s'ha d'implementar i els recursos financers disponibles, i valorarà solucions alternatives si els costos de connexió són desproporcionats a la utilitat esperada.

Capítol 7. Disposicions relatives a la sanitat animal, la seguretat alimentària, la sanitat vegetal i assumptes veterinaris i fitosanitaris

Subcomitè de Seguretat Alimentària, Veterinària i Fitosanitària

S'establirà un subcomitè de seguretat alimentària i assumptes veterinaris i fitosanitaris, la metodologia, la composició i el funcionament del qual serà determinat pel Comitè Mixt. Aquest subcomitè revisarà periòdicament, o a petició d'una part, el desenvolupament de la legislació en la matèria, identificarà els actes legals aplicables a Andorra i podrà fer recomanacions o propostes tècniques al Comitè Mixt.

Comprovacions de productes importats de tercers països i destinats a Andorra

Els controls dels productes importats de països tercers i destinats a Andorra es faran en les àrees d'inspecció fronterera per part de les autoritats competents dels estats membres en nom i per compte de les autoritats andorranes.

Accés a tractaments profilàctics o terapèutics en cas de crisi sanitària

Andorra i la UE es comprometen a cooperar estretament en cas de grans crisis sanitàries en els àmbits de la salut animal, la salut vegetal i la seguretat alimentària. Així, les parts associades s'informaran immediatament i, en la mesura que sigui possible, intentaran coordinar la seva acció.

Auditories i participació en sistemes d'informació

Andorra estarà subjecta a les mateixes auditories que els estats membres i participarà en el sistema informatitzat de gestió de la informació, segons s'estableixi al Comitè Mixt.

4. Els 25 annexos

- **Annex I. Qüestions veterinàries i fitosanitàries, i seguretat alimentària**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies, una de les quatre llibertats de circulació que configuren el Mercat Interior (mercaderies, serveis, persones i capitals).

Part del cabal d'aquest annex ja és aplicable a Andorra a través del Protocol sobre qüestions veterinàries del 1997 (aproximadament un 15% del cabal de l'annex I).

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. La lliure circulació de mercaderies s'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent) i, d'altra banda, amb una harmonització de la normativa (que estableix els requisits essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu entre estats (de les normes tècniques nacionals).

SOBRE L'ANNEX I

Aquest annex agrupa la normativa relativa a la seguretat alimentària. Entre d'altres, la política alimentària estableix les normes d'higiene en la producció alimentària. A més, aquesta part del cabal inclou també la normativa de l'àmbit veterinari, que és essencial per garantir la salut i el benestar animal i la seguretat dels aliments d'origen animal dins del Mercat Interior. Pel que fa a l'àmbit fitosanitari, la normativa de la Unió Europea cobreix aspectes com la qualitat de les llavors, els productes fitosanitaris, el material de protecció vegetal, els organismes nocius i la nutrició animal.

Es destaquen quatre àmbits continguts en l'annex:

Salut animal: identificació, registre i moviments d'animals, lluita contra les malalties, transport i benestar animal, controls oficials, etc. Inclou l'alimentació per a animals: normes de producció, registre d'operadors, additius, etc.

Seguretat alimentària: normes d'higiene dels aliments, registre d'operadors, gestió de residus, sistemes de notificació i d'alerta, i etiquetatge, entre d'altres.

Salut vegetal: malalties vegetals i normes d'intercanvis de materials vegetals, ús dels productes fitosanitaris (autoritzacions, registre, etc.).

El cabal inclòs en aquest annex és particularment important, ja que només l'annex I agrupa el 60% del cabal comunitari que Andorra hauria d'incorporar.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

A la pràctica, Andorra ja garanteix uns estàndards de salut animal i de seguretat alimentària molt elevats, mitjançant normes que han reprès en el dret nacional una part de la regulació europea. La represa de tot el cabal en la matèria aportarà plena homologació amb la UE, fet que suposarà més oportunitats d'intercanvis comercials en productes alimentaris i agroalimentaris, així com més seguretat per als consumidors de productes elaborats a Andorra.

Per contra, en matèria de salut vegetal Andorra té importants mancances de regulació, que en nombroses ocasions han dificultat les exportacions de productes d'origen vegetal (trufes, plantes aromàtiques, fusta, etc.). L'annex I permetrà resoldre aquestes dificultats.

D'altra banda, els productors andorrans configuren un sector en creixement que, tot i presentar unes xifres de producció modestes a escala europea, ha manifestat la voluntat de poder comercialitzar més enllà del territori andorrà. Efectivament, la normativa europea permetrà facilitar l'accés i la visibilitat dels productes andorrans als mercats europeus gràcies als distintius

de qualitat. A més, l'homologació d'aquests productes és també un avantatge per als productors a l'hora de presentar-se –com ja han fet— a premis o certàmens internacionals.

A més, la UE ha implementat tota una sèrie d'eines tecnològiques de control i d'alerta que permeten garantir una bona implantació d'aquesta normativa mitjançant la cooperació administrativa. Andorra, que actualment té un accés parcial a aquestes eines, podrà participar-hi de manera més completa mitjançant l'Acord d'associació. Entre aquestes eines hi ha el TRACES¹, el RASFF (sistema d'alerta ràpida sobre riscos per a la salut humana relacionats amb aliments i pinsos), l'ACA (xarxa d'assistència i cooperació administrativa que té per objectiu intercanviar informació sobre incompliments i sospites de frau vinculades a la normativa agroalimentària) o l'Europhyt (sistema de notificació i alerta ràpida de productes fitosanitaris). Es tracta, en definitiva, d'un seguit d'eines que garanteixen la protecció del consumidor i que simplifiquen les càrregues administratives tant per a les administracions com per als operadors econòmics.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

És l'annex més extens, que incorpora el 60% del total del cabal comunitari que Andorra hauria de reprendre. Malgrat haver-ne reprès ja una part (aproximadament el 15%) per la via del Protocol veterinari, ha estat necessari negociar un mecanisme específic de represa i uns períodes transitoris per organitzar la feina interna de represa sense comprometre l'homogeneïtat del Mercat Interior. La voluntat és incorporar en primer lloc el marc jurídic actual (higiene en la producció alimentària; salut animal; controls oficials) i reprendre posteriorment la resta d'actes segons un criteri de prioritats/opportunitats.

- **Annex II. Normes tècniques dels productes**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies, una de les quatre llibertats de circulació que configuren el Mercat Interior (mercaderies, serveis, persones i capitals).

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. La lliure circulació de mercaderies s'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent), i d'altra banda, amb una harmonització de la normativa (que estableix els requisits essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu entre estats (de les normes tècniques nacionals).

SOBRE L'ANNEX II

La lliure circulació de mercaderies és possible si s'eliminen tots els obstacles al comerç, inclosos els relatius als requisits tècnics dels productes, ja sigui mitjançant una harmonització dels requisits tècnics dels productes o mitjançant el reconeixement mutu dels productes produïts en altres estats de la Unió Europea.

En diversos sectors, la Unió Europea ha adoptat una sèrie de normes comunes o harmonitzades que tenen per objectiu, d'una banda, garantir els estàndards de salut, de seguretat i protecció mediambientals europeus, i, de l'altra, crear un escenari comercial segur i previsible per als fabricants i comerciants, evitant l'adopció de normatives tècniques nacionals divergents. El marcatge CE és un element important en la normativa tècnica europea.

¹ Vegeu vídeo explicatiu del TRACES: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-091404?lg=ES>.

El compliment de la normativa i dels estàndards es verifica mitjançant els procediments d'avaluació de conformitat, com els testos, la inspecció o la certificació. La normativa inclou un mecanisme de vigilància de mercat, que és una eina essencial per a la seguretat dels productes.

Per als productes per als quals no existeixen requisits tècnics harmonitzats, s'aplica el principi de reconeixement mutu, segons el qual un estat no pot restringir la venda en el seu territori d'un producte que hagi estat comercialitzat legalment en un altre país de la Unió Europea.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

L'objectiu de l'harmonització dels requisits tècnics és, d'una banda, garantir que els productes (fabricats o comercialitzats a Andorra) compleixen els estàndards de qualitat europeus (de seguretat, de protecció de la salut i del medi ambient) i, d'altra banda, aportar seguretat jurídica als intercanvis comercials d'aquests tipus de productes.

Cal tenir en compte que la normativa de la UE no regula únicament la fabricació dels productes, sinó que, un cop dins del mercat interior de la UE, existeixen tota una sèrie de mecanismes per garantir que els productes compleixen els requisits tècnics i de seguretat. Aquesta part es coneix com a "vigilància de mercat".

Una oportunitat clara de l'adopció d'aquesta normativa és que proporciona un marc legal clar i previsible per als operadors andorrans que fabriquen o vulguin fabricar algun dels productes assenyalats en aquest annex (tèxtils, cosmètics, dispositius mèdics i béns culturals, entre molts altres), ja que els podran exportar i vendre al Mercat Interior sense restriccions i amb la seguretat (tant per al fabricant com per al consumidor final) que compleixen els estàndards europeus. A més, els mecanismes de vigilància de mercat permetran garantir als consumidors (nacionals o visitants) que els productes presents en el territori andorrà compleixen el nivell elevat de protecció de la salut i de seguretat que estableix la UE, així com les normatives de protecció del consumidor, de medi ambient i de seguretat pública, entre altres aspectes d'interès públic.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

L'annex II té un abast molt ampli i ha estat necessari negociar adaptacions temporals per disposar de temps suficient per incorporar, en alguns casos, la normativa necessària per implementar el cabal comunitari, i en altres casos els convenis bilaterals necessaris per poder utilitzar estructures existents en altres països per compte d'Andorra i també per posar en marxa el sistema de vigilància de mercat que estableix aquest annex.

Finalment, Andorra no haurà de reprendre la normativa relativa als sectors que actualment no existeixen a Andorra fins que no apareguin. És el que s'ha anomenat "exempció fins a l'existència del sector" (en anglès, *exemption until there is a sector*) i que garanteix la participació en el Mercat Interior de manera gradual.

Capítols

1. Vehícles de motor
2. Tractors agrícoles i forestals
3. Ascensors i ginys mecànics
4. Electrodomèstics
5. Aparells de gas
6. Materials i maquinària de construcció
7. Dipòsits de pressió
8. Instruments de mesura
9. Material elèctric
10. Tèxtil
11. Productes mèdics
12. Fertilitzants
13. Substàncies perilloses

14. Cosmètics
15. Protecció del medi ambient
16. Tecnologia de la informació, la telecomunicació i el processament de dades
17. Disposicions generals en l'àmbit de les barreres tècniques al comerç
18. Lliure circulació de mercaderies – en general
19. Productes de la construcció
20. Equipament de protecció individual
21. Joguines
22. Maquinària
23. Tabac
24. Begudes alcohòliques
25. Béns culturals
26. Explosius per a ús civil i articles de pirotècnia
27. Equipament mèdic
28. Embarcacions d'esbarjo
29. Equipament marítim

La represa del contingut del capítol 11 (medicaments) comporta que, després d'un període transitori de tres anys, les farmàcies d'Andorra no podran importar medicaments que no gaudeixin d'una autorització per ser comercialitzats a la UE. Aquesta limitació no s'aplica als components alimentaris.

Així mateix, la represa del contingut del capítol 23 (tabac) no permetrà que els fabricants andorranos de productes del tabac segueixin fabricant cigarrets amb aromes (per exemple, cigarrets mentolats).

- **Annex III. Responsabilitat dels productes**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies, una de les quatre llibertats de circulació que configuren el Mercat Interior (mercaderies, serveis, persones i capitals).

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. La lliure circulació de mercaderies s'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent), i d'altra banda, amb una harmonització de la normativa (que estableix els requisits essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu entre estats (de les normes tècniques nacionals).

SOBRE L'ANNEX III

La directiva de responsabilitat per danys causats per productes defectuosos, inclosa en aquest annex, garanteix el dret de rescabament del consumidor pels danys causats a la seva salut o als seus béns a causa d'un producte defectuós comercialitzat en el mercat interior de la UE.

La directiva permet al consumidor exigir responsabilitats per danys causats per un producte sense necessitat que hi hagi negligència per part del productor, ja que té en compte tota la cadena, que va des de la producció fins a la venda final al consumidor.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Aquest annex garanteix que els estats que participen del Mercat Interior tinguin regles comunes respecte de la protecció dels drets dels consumidors pels danys causats per productes defectuosos.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

No s'han formulat demandes d'adaptació.

La legislació andorrana conté el principi de protecció del consumidor i preveu la indemnització per danys causats per productes defectuosos a través del procediment penal. Per complir la normativa europea, serà necessari desenvolupar la legislació nacional en matèria de responsabilitat civil, un desplegament que està previst abans de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació i que no requereix, per tant, cap demanda de temps suplementari a la Unió Europea.

- **Annex IV. Energia**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies, una de les quatre llibertats de circulació que configuren el Mercat Interior (mercaderies, serveis, persones i capitals).

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. La lliure circulació de mercaderies s'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent), i d'altra banda, amb una harmonització de la normativa (que estableix els requisits essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu entre estats (de les normes tècniques nacionals).

SOBRE L'ANNEX IV

La política europea d'energia té per objectiu la millora de la competitivitat, la seguretat dels subministrament i la protecció del medi ambient. El cabal de la Unió Europea sobre aquesta qüestió també preveu les ajudes d'estat, el mercat energètic interior (inclosa la promoció d'energies renovables) i l'eficiència energètica, entre altres aspectes. En el projecte d'Acord d'associació, l'annex IV, sobre energia, es compon d'onze capítols (que versen, entre altres matèries, sobre el gas, l'electricitat, l'eficiència energètica, les energies renovables, i l'etiquetatge energètic dels electrodomèstics, dels edificis o altres equipaments).

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

La política energètica europea inclou mesures destinades a assolir un mercat de l'energia integrat que permeti el flux de l'energia sense barreres tècniques i normatives, la seguretat del subministrament energètic i la sostenibilitat del sector energètic. Els cinc principals objectius de la UE són la diversificació de les fonts energètiques, garantir el bon funcionament del mercat interior de l'energia, millorar l'eficiència energètica reduint la dependència de les importacions, descarbonitzar l'economia i promoure la investigació en tecnologies d'energies netes i amb baixes emissions de carboni. La represa del cabal de la Unió en matèria energètica posiciona Andorra com a actor autoritzat a participar en el debat de la millora de les interconnexions a Europa i reforçarà el compromís d'Andorra amb la descarbonització i el desenvolupament d'energies renovables.

Aquest annex també preveu la posada en marxa d'una autoritat reguladora que vetlli pel bon funcionament del mercat de l'energia i que representi una garantia, per als consumidors, que es respecta la normativa.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

De manera general, el 80% del cabal d'aquest annex no requereix cap adaptació. Andorra va identificar una necessitat d'adaptació que permetés mantenir FEDA com a operador públic principal, un objectiu que s'ha assolit. La resta de capítols de l'annex no presenten dificultats més grans per a Andorra.

En què consisteix l'Acord entre Andorra i la UE en matèria d'electricitat?

La lliure competència ha de servir per garantir als consumidors productes i serveis de qualitat a uns preus baixos, així com per promoure la innovació. En aquest cas, la UE ha considerat que en els països amb estructures molt petites la càrrega administrativa que suposaria obrir aquest sector a la lliure competència supera els possibles beneficis, sempre que l'operador d'electricitat garanteixi una gestió eficient i que els consumidors es beneficiïn d'uns preus, una qualitat i una diversitat de tarifes similars als de mercats competitius. La possibilitat de mantenir un sol operador principal en electricitat ha d'anar també acompanyada de l'existència d'una autoritat reguladora independent i d'un mecanisme de seguiment.

Aquest acord s'ha pogut assolir perquè la mateixa normativa de la UE preveu un tractament particular per als sistemes elèctrics de petita dimensió (com és el cas del sistema andorrà). Aquest tractament particular no es preveu en altres àmbits o sectors, com per exemple les telecomunicacions (vegeu l'annex XI).

- [Annex V. Lliure circulació de treballadors](#)

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de persones és un dels drets fonamentals garantits en el Mercat Interior; és, de fet, el més important per a les persones perquè els dona el dret a viure, treballar, establir un negoci i estudiar en tot el territori que agrupa els estats membres de la UE i els tres països de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Liechtenstein i Noruega).

La legislació sobre la lliure circulació de persones té per objectiu suprimir tots els obstacles per a la llibertat de moviment eliminant tota discriminació per raó de nacionalitat. Per completar el principi de lliure circulació de persones i donar-hi suport, s'hi inclouen normes específiques sobre el reconeixement de qualificacions professionals i la coordinació de la seguretat social, tots dos elements essencials per poder exercir de manera eficaç la llibertat de circulació.

SOBRE L'ANNEX V

El cabal sota aquest annex atorga als treballadors el dret a treballar en qualsevol dels estats que participen en el Mercat Interior de la Unió Europea. Aquests treballadors migrants han de disposar de les mateixes condicions de treball, socials i fiscals que la resta dels nacionals.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

La incorporació d'aquest annex permetrà que els nacionals andorrans puguin treballar (i també estudiar o jubilar-se) en qualsevol dels estats membres de la Unió Europea en igualtat de condicions que els seus nacionals. Si bé la legislació actual ja permet als andorrans treballar a Espanya, França i Portugal, amb l'Acord d'associació la possibilitat s'amplia a la resta de països europeus.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

La lliure circulació de persones s'aplicarà de manera asimètrica. Els andorrans podrem treballar i residir en qualsevol país de la UE en les mateixes condicions que la resta de nacionals europeus. Per contra, s'ha acordat una adaptació específica perquè Andorra mantingui el control dels fluxos immigratoris de residents nacionals europeus.

Es manté un sistema d'immigració basat en quotes, diferent de l'actual, i es passa a un total de tres quotes: treballadors econòmicament actius, passius i temporers (menys de 12 mesos).

El nombre de permisos anual augmentarà en xifres similars o inferiors a les actuals.

Es manté un procediment de verificació dels antecedents penals dels nacionals d'origen UE. Es tracta d'un sistema que preveu una verificació sistemàtica per a certes professions (vinculades a la salut, l'educació, els serveis financers i altres sectors sensibles), i que estableix una verificació aleatòria de declaració jurada d'antecedents penals per a la resta de sol·licituds de residència. El nou sistema es posaria en marxa dos anys després de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació i totes dos parts revisaran aquesta solució cada deu anys (serà necessari l'acord de les dos parts per a una modificació).

Finalment, s'inclou en l'Acord una declaració que estableix que caldrà tenir en compte l'impacte real que un comportament perillós pugui tenir a Andorra, d'acord amb la seva particularitat geogràfica i demogràfica i d'acord amb la jurisprudència dels tribunals andorrans.

És important remarcar que aquestes mesures s'apliquen únicament als nacionals de la UE. Per a la resta de sol·licitants de residència podrem mantenir el sistema actual o reforçar-lo si escau.

La solució pactada no elimina els procediments actuals, que permeten efectuar expulsions administratives, denegacions d'entrada i foragitaments.

Quotes acordades

Els nacionals dels estats membres podran residir a Andorra només després d'haver obtingut un permís de residència de les autoritats andorranes. Aquesta autorització queda subjecta a unes quotes.

El càlcul acordat té en compte la mitjana de les noves residències atorgades a Andorra en els darrers cinc anys i s'adapta any rere any.

Per a residències de més de dotze mesos (llarga durada), el percentatge d'increment anual serà de com a mínim un 7% respecte a la mitjana del nombre de permisos dels cinc anys anteriors (correspondria actualment a 368 noves residències).

Per a residències sense activitat econòmica, el creixement és del 2,5% (correspondria actualment a dinou noves residències). I per a residències amb activitat econòmica de menys de dotze mesos (temporers), l'augment de creixement és del 5% (correspondria actualment a 58 noves residències).

Revisió de les quotes

La solució acordada preveu igualment el seguiment anual de l'evolució d'aquest nou model de quotes sobre la base de diversos indicadors que permeten identificar ràpidament qualsevol desviació significativa respecte de les previsions. En cas de dificultats sobrevingudes, l'Acord preveu poder activar una clàusula de salvaguarda que deixaria l'acord sense efecte entretant no es troba una solució.

ALTRES EFECTES PREVISIBLES D'AQUEST ANNEX

Vistos els acords assolits, no es preveu un impacte significatiu ni en la política migratòria ni pel que fa a la seguretat i ordre públic.

L'aplicació combinada dels annexos V i VIII comporta que Andorra no podrà continuar demanant als residents passius que són nacionals d'un estat membre de la UE un dipòsit i una inversió en actius andorrans (600.000 euros actualment).

El sistema de verificació dels antecedents penals únicament s'aplicarà als nous sol·licitants de residència. No s'aplicarà, doncs, a les persones que treballaran a Andorra però no hi residiran (treballadors fronterers), excepte si treballen en sectors sensibles.

- **Annex VI. Seguretat social**

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de persones és un dels drets fonamentals garantits en el Mercat Interior; és, de fet, el més important per a les persones perquè els dona el dret a viure, treballar, establir un negoci i estudiar en tot el territori que agrupa els estats membres de la UE i els tres països de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Liechtenstein i Noruega).

La legislació sobre la lliure circulació de persones té per objectiu suprimir tots els obstacles per a la llibertat de moviment eliminant tota discriminació per raó de nacionalitat. Per completar el principi de lliure circulació de persones i donar-hi suport, s'hi inclouen normes específiques sobre el reconeixement de qualificacions professionals i la coordinació de la seguretat social, tots dos elements essencials per poder exercir de manera eficaç aquesta llibertat de circulació.

Qualsevol ciutadà i els membres de la seva família poden entrar, circular, treballar i sojornar en el si de la UE.

SOBRE L'ANNEX VI

La lliure circulació de persones es complementa per un sistema que coordina els diferents sistemes de seguretat social. Aquesta coordinació es basa en uns principis i regles comuns que determinen quina legislació nacional és aplicable a cada cas, amb l'objectiu d'evitar que els treballadors migrants quedin sense assegurar o ho puguin estar dos vegades.

La normativa europea en l'àmbit de la seguretat social no harmonitza les legislacions nacionals, sinó que se centra en una coordinació que cobreix la malaltia, la maternitat, els accidents laborals, les prestacions per desocupació, les prestacions per invalidesa i jubilació i altres tipus de prestacions. Es tracta, doncs, de garantir que una persona que es mou d'un estat a un altre no tingui una situació diferent de la que tindria qualsevol altra persona que hagi treballat i residit en aquell estat.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

L'annex és essencial perquè els andorrans que decideixin fer una etapa laboral en un país de la UE tinguin:

- Garantit el principi d'igualtat de tracte en relació amb el règim de cotitzacions i de prestacions.
- Una sola legislació aplicable.
- Dret a la totalització dels períodes: els períodes d'assegurança, de treball o de residència adquirits en el marc de la legislació d'un estat membre es tenen en compte.

- Dret a exportar les prestacions: és a dir, poden rebre el pagament d'una prestació que reben a Andorra en qualsevol estat membre de residència.

El projecte d'Acord d'associació no conté cap obligació per a Andorra de crear noves branques de prestació de seguretat social.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat un període transitori de dos anys, en coherència amb el període negociat per a la posada en marxa de la solució en matèria de lliure circulació de persones.

- **Annex VII. Reconeixement de qualificacions professionals**

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de persones és un dels drets fonamentals garantits en el Mercat Interior; és, de fet, el més important per a les persones perquè els dona el dret a viure, treballar, establir un negoci i estudiar en tot el territori que agrupa els estats membres de la UE i els tres països de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Liechtenstein i Noruega).

La legislació sobre la lliure circulació de persones té per objectiu suprimir tots els obstacles per a la llibertat de moviment eliminant tota discriminació per raó de nacionalitat. Per completar el principi de lliure circulació de persones i donar-hi suport, s'hi inclouen normes específiques sobre el reconeixement de qualificacions professionals i la coordinació de la seguretat social, tots dos elements essencials per poder exercir de manera eficaç la llibertat de circulació.

SOBRE L'ANNEX VII

Per tal d'ajudar a la lliure circulació de persones, a la llibertat d'establiment i a la lliure prestació de serveis, cal posar en marxa un sistema que faciliti el reconeixement de qualificacions professionals.

El reconeixement de titulacions inclou el reconeixement de la pràctica professional (motiu pel qual aquest annex es tracta de manera conjunta amb l'annex X, relatiu a la prestació de serveis) i el reconeixement acadèmic. Els beneficiaris són els ciutadans que volen exercir una professió regulada en un país diferent d'aquell en què han obtingut la qualificació.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

El concepte de professió regulada europeu és més ampli que el de professió titulada, actualment prevista a la Llei d'exercici de professions titulades i de col·legis i associacions professionals, amb les seves modificacions subsegüents.

A Andorra, actualment el concepte de professió titulada es vincula a la possessió d'un títol acadèmic oficial d'estudis d'ensenyament superior. Segons la normativa europea, l'accés a una professió regulada, o el seu exercici, està subordinat a la possessió de determinades qualificacions professionals, fet que inclou els títols de formació (que poden ser d'ensenyament superior, o no), així com els certificats de competència i/o l'experiència professional.

Amb l'Acord d'associació s'incorporarà el cabal en matèria de qualificacions professionals, que inclou:

- L'eliminació d'obstacles per a l'homologació de títols andorrans als països europeus.
- El reconeixement de l'experiència professional.
- La col·laboració amb professionals titulats dels països europeus més fàcilment que en l'actualitat, sempre que aquests professionals compleixin la regulació andorrana específica de cada professió.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat un període transitori de tres anys, a comptar de l'entrada en vigor de l'Acord, en coincidència amb l'adaptació assolida en l'annex X sobre la lliure circulació de serveis.

- [Annex VIII. Dret d'establiment](#)

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de persones és un dels drets fonamentals garantits en el Mercat Interior; és, de fet, el més important per a les persones perquè els dona el dret a viure, treballar, establir un negoci i estudiar en tot el territori que agrupa els estats membres de la UE i els tres països de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Liechtenstein i Noruega).

La legislació sobre la lliure circulació de persones té per objectiu suprimir tots els obstacles per a la llibertat de moviment eliminant tota discriminació per raó de nacionalitat. Per completar el principi de lliure circulació de persones i donar-hi suport, s'hi inclouen normes específiques sobre el reconeixement de qualificacions professionals i la coordinació de la seguretat social, tots dos elements essencials per poder exercir de manera eficaç aquesta llibertat de circulació.

SOBRE L'ANNEX VIII

Els treballadors per compte propi i els professionals o les persones jurídiques que operen en un estat membre poden dur a terme una activitat econòmica, de manera estable i continuada, en un altre estat membre.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Aquest annex és clau per poder acollir a Andorra nous sectors d'activitat d'alt valor afegit, activitats que comporten al seu torn la creació de nous llocs de treball, d'una banda, i la creació de noves sinergies amb els sectors actuals, de l'altra, fet que representa un efecte positiu en el conjunt de l'economia andorrana. L'establiment de qualsevol persona física requereix una autorització de residència, i per tant seguirà sotmesa a un sistema de quotes (vegeu l'annex V).

Ahora, aquest annex és el que garanteix que professionals o empreses andorrans puguin establir-se en qualsevol país del Mercat Interior de la UE amb les mateixes condicions que les empreses o professionals d'aquell país.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat un període transitori de dos anys per adaptar la legislació andorrana a la Directiva 2004/38. Després d'aquest període s'aplica la solució basada en un sistema de quotes i de verificació dels antecedents penals, ja que l'establiment a Andorra no serà possible sense haver obtingut prèviament una autorització de residència.

- [Annex IX. Serveis financers](#)

PRINCIPIS BÀSICS

Aquest annex forma part de la lliure circulació de serveis.

SOBRE L'ANNEX IX

Amb la crisi financera, la Unió Europea va enfortir la normativa en aquesta matèria per garantir i assegurar l'estabilitat financera, i alhora millorar la supervisió dels mercats financers. Aquest annex cobreix cinc capítols:

- Assegurances
- Bancs i altres institucions creditícies
- Borsa i valors
- Previsió de jubilació
- Disposicions aplicables a tot tipus de serveis financers

Les normes assenyalades en aquest annex queden vinculades al Protocol marc sobre serveis financers, que permet una entrada gradual al Mercat Interior dels diferents segments (banca, assegurances, gestors de fons d'inversió i mercat de valors).

Per tant, aquest cabal s'aplicarà un cop Andorra hagi obtingut l'accés al Mercat Interior per a cada segment indicat en el Protocol marc sobre serveis financers.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Tot i que Andorra compleix els estàndards internacionals en aquesta matèria, l'Acord d'associació farà augmentar la confiança internacional envers el sistema financer andorrà. A més, la participació en el Mercat Interior de la Unió, un mercat molt més gran que l'actual, donarà accés a més clients potencials i més oportunitats de negoci.

La forta crisi financera que va patir el món entre el 2007 i el 2009 va revelar la necessitat urgent de reformar el sector dels serveis financers. Atesa la globalització i la interdependència dels mercats financers, l'efecte de "contagi" global observat després de l'esclat inicial de la crisi als Estats Units va mostrar clarament que Andorra havia de reformar el seu sistema financer per participar dels estàndards normatius i de supervisió internacionals. Amb l'Acord d'associació, Andorra incorporarà una àmplia i robusta legislació europea, basada en pautes internacionals, per tal d'evitar que una crisi financera com la que va patir el món el 2007 pugui tornar a repetir-se.

Més recentment, l'agenda política dels serveis financers de la UE ha reflectit els esforços fets per abordar el canvi climàtic i desenvolupar un camí econòmic més sostenible. Els reptes nous i emergents relacionats amb la transformació digital i els avenços tecnològics també han influït en l'agenda política del sector financer en els darrers anys. Andorra comparteix plenament aquests objectius amb la UE, i per això resulta molt rellevant seguir alineant les seves polítiques en aquestes qüestions. L'Acord d'associació és un instrument privilegiat per assolir aquest objectiu irrenunciable.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Aquest annex queda estretament vinculat al Protocol marc sobre serveis financers, que preveu una participació gradual en el mercat europeu dels quatre segments identificats (banca, fons d'inversió, assegurances i mercat de valors), i serà, doncs, revisat novament cada cop que un dels segments prepari la seva participació en el mercat únic.

- [Annex X. Prestació de serveis](#)

Aquest annex forma part de la lliure circulació de serveis.

PRINCIPIS BÀSICS

L'objectiu és facilitar la prestació de serveis, tant de manera temporal com a través de l'exercici de la llibertat d'establiment.

Està encaminat a eliminar qualsevol requisit (legal o derivat de la pràctica administrativa), discriminatori o injustificat, que pugui obstaculitzar l'exercici de la llibertat d'establiment o de la lliure prestació de serveis per part dels nacionals o les empreses instal·lats en un estat membre.

La represa d'aquesta llibertat comporta, a més de l'adopció de mesures normatives, l'adopció de mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa i, en general, la simplificació administrativa.

SOBRE L'ANNEX X

Els treballadors per compte propi, els professionals liberals o les persones jurídiques que operen legalment en el territori d'un estat membre poden:

- Exercir una activitat econòmica en un marc estable i continuat en un altre estat membre (llibertat d'establiment).
- Proposar i proporcionar temporalment els seus serveis en un altre estat membre tot i estar radicats en el seu país d'origen (lliure prestació de serveis).

Té per objectiu facilitar la prestació de serveis, tant de manera temporal com a través de l'exercici de la llibertat d'establiment.

Està encaminat a l'eliminació de qualsevol requisit (legal o derivat de la pràctica administrativa), discriminatori o injustificat, que pugui obstaculitzar l'exercici de la llibertat d'establiment o de la lliure prestació de serveis per part dels nacionals o les empreses instal·lats en un estat membre.

La represa d'aquesta llibertat comporta, a més de l'adopció de mesures normatives, l'adopció de mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa i, en general, la simplificació administrativa.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

- Els professionals andorrans tindran una facilitat més gran per exercir la seva professió en països europeus, ja sigui de manera temporal (prestant els seus serveis puntualment) o de manera permanent (establint-se fora d'Andorra).
- Aquest annex promou la diversificació econòmica obrint la porta a l'establiment de professionals que puguin operar des d'Andorra.
- La lliure prestació de serveis pot resultar especialment interessant per a joves andorrans que es preparen per ocupar un mercat laboral cada cop més dinàmic, amb una dimensió internacional i digital cada vegada més important. L'homologació normativa dona l'oportunitat que aquests joves puguin treballar amb Europa des d'Andorra.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat un període transitori de tres anys a comptar de l'entrada en vigor de l'Acord. L'objectiu del període transitori és poder avançar en la legislació nacional necessària per preparar els diferents sectors per a la participació en el Mercat Interior.

La represa de la Directiva 2006/123, relativa a la lliure prestació de serveis, modificarà, després d'un període transitori de tres anys, el règim de prestació de curta durada vigent actualment i que s'aplica a les professions titulades. Aquest règim, avui en dia, està basat en una autorització i està limitat a 30 dies per any. Amb un escenari d'acord d'associació es passaria a una declaració (en lloc d'autorització) i s'hauria de sol·licitar un permís de residència si se superen 90 dies seguits de prestació de serveis.

- [Annex XI. Comunicació electrònica, serveis audiovisuals i societat de la informació](#)

Aquest annex forma part de la lliure circulació de serveis.

PRINCIPIS BÀSICS

L'objectiu és facilitar la prestació de serveis, tant de manera temporal com a través de l'exercici de la llibertat d'establiment.

Està encaminat a l'eliminació de qualsevol requisit (legal o derivat de la pràctica administrativa), discriminatori o injustificat, que pugui obstaculitzar l'exercici de la llibertat d'establiment o de la lliure prestació de serveis per part dels nacionals o les empreses instal·lats en un estat membre.

La represa d'aquesta llibertat comporta, a més de l'adopció de mesures normatives, l'adopció de mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa i, en general, la simplificació administrativa.

SOBRE L'ANNEX XI

Aquest annex incorpora la legislació relativa al mercat únic digital i per a una Europa adaptada a l'era digital.

Mitjançant aquest annex, Andorra formarà part del Mercat Interior de la UE en l'àmbit de la comunicació electrònica, que cobreix totes les formes de transmissió electrònica d'informació, incloses les telecomunicacions, la radiodifusió i Internet. Els objectius principals d'aquestes normes són oferir als consumidors una opció més gran de serveis, augmentar els nivells de connectivitat i garantir els drets i la protecció bàsics dels usuaris.

En l'àmbit audiovisual, la Directiva de serveis de mitjans audiovisuals estableix les condicions per prestar i distribuir serveis audiovisuals. Entre altres, la normativa té per objectiu la protecció de menors i del consumidor, salvaguardar el pluralisme dels mitjans i combatre la incitació a la violència o a l'odi.

Finalment, la normativa sobre societat de la informació garanteix la lliure circulació dels serveis de la societat de la informació i s'aplica a una àmplia gamma d'activitats econòmiques que es desenvolupen en línia. Inclou normes sobre comerç electrònic, fluxos de dades transfronterers, reutilització de la informació del sector públic i ciberseguretat, així com un marc per a la identificació i les signatures electròniques.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Aquest annex conté normativa en sectors i àmbits no regulats o poc regulats a Andorra, com ara el comerç electrònic i en línia, l'accessibilitat web, la salut electrònica, els drons, la ciberseguretat i l'accés al núvol.

Requerirà, entre altres coses, el desenvolupament de lleis sectorials a Andorra, com la llei de les telecomunicacions, la llei de serveis postals i la llei de l'audiovisual, i, també, la creació d'un regulador transversal que tindrà competència en l'àmbit audiovisual, els serveis postals, les telecomunicacions, la protecció del consumidor, la competència, les ajudes d'Estat, etc.

Finalment, aquest annex permet a Andorra participar en el programa Connecting Europe Facility (https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en), fons de la Unió Europea creat per a inversions en projectes de transport, energia i digitals que té com a objectiu una connectivitat més gran entre els estats membres.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Aquest annex consta de deu capítols, i és el de telecomunicacions el que més esforços ha suposat en la negociació. En aquest capítol, Andorra ha acordat una solució única dins del Mercat Interior. La solució per a les telecomunicacions conté un període transitori únic de set anys per arribar al *roaming like at home*; és a dir, oferir serveis d'itinerància sense cost per a l'usuari. També s'ha acordat, després d'un període de set anys, una liberalització del mercat dels serveis de telefonia i dels serveis d'Internet.

Aquesta liberalització ha d'anar acompanyada de la introducció, en la llei andorrana de telecomunicacions, de la necessitat per a qualsevol nou operador de proporcionar un servei de

la mateixa qualitat que l'actual (en termes de cobertura territorial i de prestacions) i de l'obligació d'utilitzar les infraestructures existents (xarxa fixa i mòbil), propietat d'Andorra Telecom, que percebria uns revinguts per l'ús d'aquestes infraestructures.

No hi ha cap altra adaptació en la resta de capítols de l'annex.

- **Annex XII. Lliure circulació de capitals**

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de capitals és una de les llibertats fonamentals del Mercat Interior i permet el desenvolupament de qualsevol operació als països de la UE com l'obertura d'un compte bancari, la participació en empreses no nacionals, inversions o la compra de propietats immobiliàries.

En relació a les empreses, permet invertir o tenir en propietat empreses europees així com prendre part activa en la seva gestió.

Existeixen algunes excepcions a la llibertat de circulació de capital, bàsicament vinculades a la fiscalitat i a les consideracions de política pública.

SOBRE L'ANNEX XII

La lliure circulació de capitals és una de les quatre llibertats fonamentals del mercat únic de la Unió. No és només la més recent, sinó que, gràcies a la peculiaritat d'incloure tercers països, és també la més àmplia. La liberalització dels fluxos de capital ha avançat gradualment. Des de l'inici del 2004, com a conseqüència del Tractat de Maastricht, s'han prohibit les restriccions als moviments de capitals i als pagaments, tant entre estats membres com amb països tercers, si bé hi caben excepcions.

Es tracta de suprimir les restriccions als moviments de capitals entre els estats membres, així com entre estats membres i països tercers, amb excepcions aplicables a certs casos. La lliure circulació de capitals constitueix la base del mercat únic i complementa les altres tres llibertats. També contribueix al creixement econòmic en permetre una inversió eficient del capital i promou l'ús de l'euro com a moneda internacional, contribuint així al paper de la Unió com a actor global. Així mateix, resultava indispensable per al desenvolupament de la unió econòmica i monetària (UEM) i la introducció de l'euro.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Té per objectiu facilitar la prestació de serveis, tant de manera temporal com a través de l'exercici de la llibertat d'establiment.

Està encaminada a l'eliminació de qualsevol requisit (legal o derivat de la pràctica administrativa) discriminatori o injustificat, que pugui obstaculitzar l'exercici de la llibertat d'establiment o de la lliure prestació de serveis per part dels nacionals o empreses instal·lades en un estat membre.

La seva represa comporta, a més de l'adopció de mesures normatives, l'adopció de mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa, i, en general, la simplificació administrativa.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Aquest annex consta de cinc referències. La meitat ja estan repeses per la via de l'Acord monetari. I dos més no generen cap complicació i es reprendran sense adaptació (gestió d'impagaments) i finalment hi ha una sèrie d'articles d'una de les directives que fan referència a part de l'activitat bancària i sobre la qual aplica una disposició del Protocol sobre serveis financers, ja que no s'aplicaran fins que el sector bancari participi en el Mercat Interior (amb un període transitori de màxim quinze anys).

Finalment, no consta en el text però s'ha acordat amb la Comissió Europea (queda inscrit a les conclusions operacionals de la sessió de negociació de la ronda del desembre del 2023) la possibilitat d'incloure una adaptació per limitar la compra de residències per part dels nacionals de la UE, seguint el precedent de Malta.

La redacció d'aquesta adaptació queda subjecta a la modificació de la nostra llei d'inversió estrangera.

Cal tenir en compte que la mesura no pot ser discriminatòria, i s'aplicaria tant a nacionals de la UE com a nacionals andorrans que no hagin residit un mínim d'anys seguits al principat.

- **Annex XIII. Transports**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de serveis.

PRINCIPIS BÀSICS

Té per objectiu facilitar la prestació de serveis, tant de manera temporal com mitjançant l'exercici de la llibertat d'establiment.

Està encaminada a l'eliminació de qualsevol requisit (legal o derivat de la pràctica administrativa) discriminatori o injustificat, que pugui obstaculitzar l'exercici de la llibertat d'establiment o de la lliure prestació de serveis per part dels nacionals o empreses instal·lades en un estat membre.

La seva represa comporta, a més de l'adopció de mesures normatives, l'adopció de mesures pràctiques, com ara l'establiment de la finestra única, la instauració de procediments electrònics i de cooperació administrativa, i, en general, la simplificació administrativa.

SOBRE L'ANNEX XIII

La política de transport europea té com a objectiu garantir la circulació uniforme, eficaç, segura i lliure de persones i béns a la UE a través de xarxes integrades amb tots els mitjans de transport (carretera, ferrocarril, aigua i aire).

Pretén proporcionar solucions de mobilitat eficients, segures i respectuoses amb el medi ambient dins del Mercat Interior per tal de crear les condicions favorables per a una indústria competitiva que generi creixement i ocupació.

A més, la política de transports de la UE fa front a reptes tan variats com el canvi climàtic, els drets dels passatgers, els combustibles nets, etc., tots ells aspectes relacionats amb el transport que es poden abordar millor de manera conjunta.

Aquesta és considerada, per la UE, una de les polítiques comunes més estratègiques dins del mercat únic.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Possibilita la participació d'Andorra al Connecting Europe Facility, un programa europeu d'inversió en matèria d'infraestructures d'àmbit europeu.

Reforça la normativa relativa als drets dels passatgers.

Posa al dia Andorra amb el e-call, un sistema d'alerta que va connectat al telèfon d'emergència 112 i que actualment no funciona dins d'Andorra, així com altres sistemes intel·ligents que tenen els vehicles però que actualment només funcionen fora del país.

També permet que el carnet de conduir obtingut a Andorra sigui reconegut a la UE i no calgui obtenir el "carnet internacional" quan ens desplaçem per països on avui en dia no reconeixen el carnet andorrà.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat una adaptació en matèria de transport de mercaderies que possibilita el manteniment de l'*statu quo* d'aquest sector, actualment regit per acords bilaterals amb Espanya, França i Itàlia.

Per aquells àmbits no existents actualment a Andorra (transport ferroviari, per exemple) s'acorda una adaptació que permet iniciar la represa del cabal en el moment en què aparegui el sector, de manera que l'esforç de represa quedi repartit en el temps i sigui progressiu.

- **Annex XIV. Competència**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XIV

Les normes de la Unió sobre competència tenen com a objectiu fonamental garantir el bon funcionament del Mercat Interior. Pretenen evitar restriccions i distorsions de la competència, com ara l'abús de posició dominant, els acords contraris a la competència i les fusions i adquisicions en cas que redueixin la competència. A més, es prohibeixen les ajudes estatals que falsegin la competència, encara que en certs casos poden ser autoritzades.

La política de competència és fonamental per assolir un Mercat Interior lliure, dinàmic i que funcioni bé i per contribuir al benestar econòmic general. La competència permet a les empreses competir en igualtat de condicions dins del Mercat Interior, alhora que les incentiva a esforçar-se per oferir als consumidors els millors productes a preus més baixos. Tot això promou la innovació i el creixement econòmic a llarg termini. La política de competència de la Unió és, així mateix, d'aplicació a les empreses de tercers països actives al Mercat Interior. La política de competència actual de la Unió afronta reptes com a conseqüència dels canvis socioeconòmics, geopolítics i tecnològics i la UE s'esmerça per adaptar aquesta política als nous reptes i crear un Mercat Interior més resiliència mitjançant l'aplicació del Pacte verd europeu i l'acceleració de la transició digital.

Més informació a <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/82/la-politica-de-competencia>

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Perquè les empreses es desenvolupin en un mercat lliure i no puguin desenvolupar males pràctiques, que acabin perjudicant als seus competidors o als consumidors, cal regular la competència.

La normativa continguda en aquest annex farà que s'apliquin normes comunes amb el nostre entorn en matèria de competència i que es reforci, de manera general, aquesta qüestió a Andorra, que actualment es troba menys regulada que en l'espai geogràfic que ens envolta. Entre d'altres, reforçarà o limitarà, per exemple, la competència de les empreses públiques en relació a les empreses privades.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

No s'han negociat adaptacions.

- **Annex XV. Ajudes d'estat**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XV

S'entén per *ajuda d'estat* el suport que presta una autoritat pública a determinades empreses o produccions per mitjà de recursos públics. Les empreses beneficiàries d'aquest tipus d'ajuts resulten afavorides en relació als seus competidors.

De manera general, la normativa europea prohibeix les ajudes atorgades de manera selectiva o per mitjà de fons estatals en la mesura que afectin els intercanvis comercials entre països de la UE o falsegin la competència en virtut de l'article 107 del Tractat sobre el funcionament de la Unió Europea (TFUE).

No obstant això, es poden autoritzar ajudes d'estat quan es justifiquin per objectius d'interès general: ajuts destinats al desenvolupament de les regions desafavorides, als serveis d'interès econòmic general, a la promoció de les petites i mitjanes empreses, a la investigació i el desenvolupament, a la protecció del medi ambient, a la formació, a l'ocupació i a la cultura. Els països del Mercat Interior han d'informar la Comissió Europea de les ajudes que concedeixen, llevat de determinats supòsits.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Es regulen les subvencions públiques a partir de certs imports a les empreses, ja siguin públiques o privades que operen en condicions de mercat, un àmbit que actualment no està regulat.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

No s'ha acordat cap adaptació.

- **Annex XVI. Contractació pública**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XVI

La contractació pública fa referència al procés pel qual les autoritats públiques, com ara els departaments governamentals o les autoritats locals, adquireixen treballs, béns o serveis a les empreses.

Per crear condicions equitatives per a les empreses d'arreu d'Europa, la legislació de la UE estableix normes mínimes harmonitzades de contractació pública. Aquestes normes regulen la manera com les autoritats públiques i determinats operadors d'utilitat pública contracten béns, obres i serveis. S'apliquen a les ofertes el valor monetari de les quals superi un determinat import. Per a les ofertes de valor més baix s'apliquen les normes nacionals. No obstant això, aquestes normes nacionals també han de respectar els principis generals del dret de la UE.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Els operadors andorrans, que mitjançant l'associació amb la UE esdevenen operadors del Mercat Interior, obtenen la possibilitat de presentar-se als contractes públics dels estats de la UE amb les mateixes condicions que la resta d'operadors europeus.

De manera recíproca, queden afectades per aquesta normativa les licitacions públiques d'Andorra, a les quals podran postular operadors del Mercat Interior europeu sempre que compleixin els requisits establerts en els plecs de base.

Les normes de contractació pública de la UE només s'apliquen als contractes harmonitzats, que són de més de 5 milions en obres i de més de 400.000 euros en serveis. Aquest tipus de contractes representen anualment entre el 5 i el 10% dels contractes públics que es formalitzen a Andorra.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

S'ha acordat un període transitori de tres anys per desplegar la normativa interna necessària per acompanyar la incorporació del cabal comunitari.

- **Annex XVII. Propietat intel·lectual**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XIV

Aquest annex inclou la norma europea en matèria de protecció dels drets de propietat intel·lectual i industrial i drets d'autor. Inclou el registre de patents o marques comercials europees i nacionals, i la protecció contra la falsificació.

Els drets de propietat intel·lectual proporcionen un incentiu per a la innovació, l'ocupació i la competència, i protegeixen els titulars dels drets contra l'ús de la seva propietat sense autorització.

La propietat intel·lectual és el conjunt de drets exclusius sobre les creacions intel·lectuals. Es divideix en dos branques: la propietat industrial, que inclou les invencions (patents), les marques, els dibuixos i els models industrials, i les denominacions d'origen i els drets d'autor, que abasten les obres artístiques i literàries.

Més informació a <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/36/la-propiedad-intelectual-industrial-y-comercial>

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Completa i amplia substancialment la normativa existent en aquesta matèria, fonamental per fer possible la diversificació econòmica d'Andorra.

Una de les implicacions per a Andorra és que l'actual SDADV deixarà d'actuar en exclusivitat, permetent que altres societats de drets d'autor i drets veïns puguin instal·lar-se a Andorra.

Finalment, hi ha part de la norma europea que implica l'adhesió prèvia al Tractat de Marràqueix per facilitar l'accés a les obres publicades a les persones cegues, amb discapacitat visual o altres dificultats per accedir al text imprès.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Andorra reprendrà la totalitat de la normativa inclosa en aquest annex sense adaptació.

- **Annex XVIII. Salut i seguretat en el treball, dret del treball i igualtat de tracte**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XVIII

La legislació laboral de la Unió Europea defineix els drets i les obligacions dels treballadors i dels empresaris en el lloc de treball dins del Mercat Interior. El dret laboral no forma part directa de les quatre llibertats del Mercat Interior sinó que acompanya les normes que les estableixen, en particular la lliure circulació de persones. La legislació laboral de la UE se centra principalment en les condicions de treball (inclosos el temps de treball, el treball a temps parcial i de durada determinada i el desplaçament dels treballadors) i la informació i consulta dels treballadors (en cas d'acomiadaments col·lectius i trasllats d'empreses).

En aquest annex s'inclou normativa que estableix els requisits mínims de seguretat i salut per a la protecció dels treballadors. Això inclou una directiva marc amb un ampli àmbit d'aplicació, així com altres directives centrades en aspectes específics de la seguretat i la salut en el treball, com ara l'organització del lloc de treball, i l'exposició a substàncies perilloses o agents físics.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

La majoria de les normes que conformen aquest annex ja formen part de l'ordenament jurídic andorrà. Tot i això, inclou alguns elements nous i implicarà algunes reformes de les lleis actuals. En matèria de dret laboral i igualtat de tracte s'identifiquen set modificacions que Andorra haurà de fer:

- Crear el permís parental. És un dret individual de cada treballador consistent en un permís de mínim quatre mesos per tenir cura d'un fill fins que l'infant tingui 8 anys (com a màxim). És un permís diferent i acumulable a la baixa de maternitat/paternitat. Es deixa a cada estat decidir si la retribució és una remuneració a càrrec de les empreses o una prestació a càrrec dels pressupostos de l'Estat.
- Crear el fons d'insolvència salarial: els països de la UE han de posar en marxa institucions de garantia que assegurin el pagament dels crèdits als treballadors, com els salaris, en cas d'insolvència dels empresaris. Les empreses hauran d'alimentar aquest fons segons s'acabi establint en les normes nacionals.
- Regular el sector de les empreses de treball temporal, un sector que actualment no està regulat a Andorra. No es preveuen grans dificultats en la incorporació de la normativa europea.
- Fer altres ajustaments tècnics en matèria de contractes laborals, treball de menors i exercici de drets col·lectius.

És important destacar que la majoria d'aquests elements ja estan pendents de modificació per part d'Andorra pels compromisos contrets amb la Carta social europea (un acord internacional que no depèn de la Unió Europea i que és vigent a Andorra des del 2004).

Pel que fa a la igualtat de tracte i a la salut i seguretat en el treball, la normativa europea reforçarà la normativa andorrana. L'anàlisi efectuada assenyala que si bé aquesta actualització té un impacte clarament positiu en els drets i salut dels treballadors, pot suposar una càrrega afegida

per a les empreses d'alguns sectors concrets, per la qual cosa el Govern avaluarà les estructures d'acompanyament necessàries.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Els aspectes que regula aquest annex estan, en la seva major part, ja incorporats en l'ordenament jurídic andorrà. Per la resta, Andorra no ha demanat cap adaptació en considerar que regula aspectes fonamentals per a la cohesió social i el dret de les persones.

- **Annex XIX. Protecció del consumidor**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XIX

Les polítiques i normes de la UE en aquesta matèria tenen per objectiu protegir i donar eines als consumidors europeus que compren béns i serveis al Mercat Interior.

Inclou els drets de compra (que garanteixen als consumidors informació clara, correcta i comprensible o informació complerta sobre el preu), la garantia de dos anys i el dret de desistiment de 14 dies, garanteix que es comercialitzin a la UE productes segurs, regula el comerç electrònic i inclou una sèrie d'eines per a la resolució de litigis en matèria de consum, entre d'altres.

Més informació a <https://www.consilium.europa.eu/es/policies/consumer-protection/>

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Completa la normativa actual amb la europea i connecta l'autoritat andorrana a la xarxa de protecció del consumidor europea. Aporta una confiança addicional al consumidor de productes o serveis dins del territori andorrà i incorpora mecanismes de resolució de litigis que actualment no existeixen, com la incorporació a l'IMI ([Sistema d'informació del mercat interior](#)).

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Aquest annex no ha suposat cap dificultat per a Andorra, que té bona part de la normativa alineada amb l'europea. Andorra reprendrà sense adaptació totes les normes incloses tret de dos per les quals s'ha acordat un període transitori d'un any. S'ha acordat poder mantenir, també, l'actual sistema de protecció del consumidor andorrà en aquells aspectes que van més enllà de la norma europea.

- **Annex XX. Medi ambient**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XX

Les polítiques de la UE tenen com a objectiu protegir el medi ambient i la biodiversitat, minimitzar els riscos per a la salut humana i promoure la transició cap a una economia circular.

Aquest és un àmbit prioritari per a la Unió Europea tant en les seves polítiques internes com en matèria de política exterior, una prioritat també compartida per Andorra.

La política mediambiental de la Unió Europea cobreix temes tan variats com la qualitat de l'aire, l'agricultura i el canvi climàtic. Des del 2019, queda reflectit en el Pacte verd, el full de ruta europeu en aquest àmbit.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Andorra comparteix plenament els objectius de les polítiques europees en matèria de medi ambient i canvi climàtic. A més, ha contret compromisos amb altres organitzacions internacionals, en particular amb les Nacions Unides, ja que els reptes mediambientals i climàtics que afronta el planeta no poden abordar-se de manera individual sinó que requereixen un treball conjunt dels països.

L'associació amb la Unió Europea enforteix encara més aquesta prioritat d'Andorra, ja que la UE ha posat les polítiques mediambientals i climàtiques al centre de la seva acció interior i exterior i té l'objectiu de ser la primera economia mundial que assoleixi la neutralitat climàtica d'aquí al 2050.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Les adaptacions assolides comparteixen els objectius de la UE però permeten, en primer lloc, adaptar els objectius climàtics a la realitat d'Andorra i, en segon lloc, racionalitzar els esforços administratius en matèria d'intercanvi de dades per adaptar-lo a la dimensió de l'Administració andorrana.

- **Annex XXI. Estadística**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*.

PRINCIPIS BÀSICS

Les polítiques horitzontals són aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

SOBRE L'ANNEX XXI

Eurostat és l'autoritat estadística de la Unió Europea i té per missió proveir estadístiques d'alta qualitat per a Europa. Amb aquesta finalitat, Eurostat desenvolupa i promou estàndards, mètodes i procediments que permetin el desenvolupament, la producció i la difusió de les estadístiques des d'una perspectiva d'equilibri entre el cost i la eficiència. Les activitats d'Eurostat es regeixen per la professionalitat independent, el tracte imparcial de tots els usuaris, l'objectivitat, la fiabilitat, la confidencialitat estadística i la rendibilitat.

Mitjançant les estadístiques fiables i la informació comparable, Eurostat promou que les polítiques de la UE estiguin basades en l'evidència, així com una millor implementació.

Eurostat elabora estadístiques europees en col·laboració amb els estats membres sobre la base d'estàndards, mètodes, procediments, pràctiques i eines estadístiques compartides. Els estats membres, les autoritats de l'Espai Econòmic Europeu i Suïssa hi participen en virtut d'acords específics.

A més, Eurostat coopera molt estretament amb el Banc Central Europeu i altres organitzacions internacionals en el desenvolupament de normes internacionals per garantir la comparabilitat de les estadístiques arreu del món.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Amplia la quantitat d'estadístiques i indicadors d'Andorra i permet la participació de l'autoritat estadística andorrana en l'elaboració dels treballs d'Eurostat amb l'objectiu que Andorra disposi d'estadístiques que compleixin els estàndards europeus i puguin ser comparables amb les dels estats de la UE.

La creació d'estadístiques més completes i fiables pot semblar no tenir un impacte significatiu en el dia a dia de la ciutadania, però és una eina fonamental per dissenyar polítiques públiques basades en l'evidència i avaluar-ne els resultats.

L'aplicació d'aquest annex posarà a disposició dels actors econòmics i socials estadístiques útils i comparables a nivell europeu que ara no existeixen i suposarà un benefici immediat per a tots els actors que ara destinen uns recursos per crear aquestes evidències des de l'àmbit privat o particular.

La col·laboració d'Andorra amb Eurostat queda regulada en un protocol marc específic que estableix, entre d'altres, que Andorra haurà de col·laborar-hi financerament.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Andorra ja crea aproximadament un 30% de les estadístiques incloses en aquest annex. La dimensió del país i la seva realitat fan que Andorra no pugui proveir dades comparables en una sèrie d'àmbits i que a la pràctica únicament s'hagin de trametre dades de caràcter nacional (i no a escala parroquial). Per a tot allò considerat rellevant, Andorra produirà dades a partir de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació tret d'alguns àmbits específics, per als quals s'ha acordat un període transitori de tres anys.

La solució d'Andorra es completa amb una declaració sobre cooperació estadística que consta al Protocol bilateral d'Andorra i que estableix com Andorra i Eurostat col·laboraran amb l'objectiu de garantir la producció i la divulgació d'informació estadística coherent i comparable que permeti descriure i monitorar les polítiques rellevants per a la cooperació entre Andorra i la Unió Europea en matèria econòmica, social i mediambiental. També inclou la possibilitat d'intercanviar experts i serveis tècnics i estableix que Andorra haurà de participar econòmicament a Eurostat.

- **Annex XXII. Dret de societats**

Aquest annex forma part del que s'anomena *polítiques horitzontals*, és a dir aquelles polítiques que tot i no formar part d'una de les quatre llibertats del Mercat Interior són indispensables per al seu bon funcionament. Entre elles s'inclouen l'annex XVIII, de salut, seguretat en el treball, dret laboral i igualtat de tracte, l'annex XIX, sobre la protecció del consumidor, l'annex XX, relatiu al medi ambient, l'annex XXI, d'estadística, i l'annex XXII, sobre el dret de societats.

PRINCIPIS BÀSICS

El dret de societats, així com la comptabilitat i l'auditoria, són essencials per al bon funcionament del Mercat Interior. Fomenten l'eficiència i la competitivitat de les empreses i promouen la cooperació transfronterera entre empreses dels diferents estats membres i associats.

El conjunt de normes sobre el dret de societats per l'Acord d'associació està vinculat al dret d'establiment. Alguns dels actes faciliten que les empreses constituïdes en diversos estats membres o associats puguin fusionar-se o constituir una filial conjunta o una societat hòlding, evitant les limitacions i obstacles legals habituals a l'hora de complir els diferents ordenaments jurídics nacionals. Aquest marc també preveu la implicació dels empleats.

La modernització del dret de societats amb l'objectiu que segueixi sent adequat a l'era digital és una prioritat clau per a la Comissió Europea. Per això les normes en aquesta matèria són dinàmiques i enriquiran, en un futur, l'Acord d'associació.

SOBRE L'ANNEX XXII

L'objectiu de les normes de la UE en aquest àmbit és:

- Permetre la creació d'empreses i la realització d'operacions a qualsevol part de la UE.
- Proporcionar protecció als accionistes i altres parts amb un interès particular en les empreses, com ara empleats i creditors.
- Fer que el negoci sigui més eficient, competitiu i sostenible a llarg termini.
- Animar les empreses amb seu a diferents països de la UE a cooperar entre elles.

Les normes de transparència, auditoria i informes de les empreses de la UE complementen aquest marc legal.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

La incorporació de legislació europea en aquest àmbit és essencial per facilitar sinergies entre empreses andorranes i europees i incrementa la seguretat jurídica dels operadors andorrans. Per contra, no crea obligacions rellevants per a les empreses andorranes, que ja compleixen els estàndards i garanties europees.

Aquest annex crea figures jurídiques actualment inexistentes a Andorra, com la societat cooperativa europea, la societat anònima europea o l'agrupació econòmica d'interès econòmic.

Més informació a <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/35/el-derecho-de-sociedades>

Dos directives especialment interessants són la relativa al Sistema d'interconnexió de registres mercantils (BRIS), que permet l'accés electrònic a tota la UE a la informació de l'empresa i als documents emmagatzemats als registres empresarials dels estats membres a través del portal europeu de justícia electrònica, i la Directiva de societats unipersonals, que ofereix un marc per a la creació d'empreses unipersonals.

Finalment, les propostes de legislació més recents busquen ampliar i actualitzar encara més l'ús d'eines i processos digitals en el dret de societats amb l'objectiu de millorar la transparència i la confiança en l'entorn empresarial al mercat únic. Això aportaria més informació sobre les empreses disponibles públicament i assegurant que la informació de les empreses dels registres mercantils sigui fiable i actualitzada, i reduir la càrrega administrativa quan les empreses utilitzen la informació de les empreses dels registres mercantils en situacions transfrontereres.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

La legislació andorrana en matèria d'auditoria i comptabilitat, que es troba en curs de preparació, està molt alineada amb l'europea. D'altra banda, la legislació sobre el dret de societats inclou algunes figures que Andorra no té actualment. A més, la posada en marxa de les eines informàtiques necessàries per implementar el BRIS requereix un temps suplementari per poder-se implementar. Amb tot, aquest annex inclou un període transitori de tres anys per a algunes normes i de cinc anys per a les més complexes.

- [Annex XXIII. Duana](#)

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies.

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. S'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent) i, d'altra banda, amb una harmonització de normativa (que estableix els requeriments essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu de les normes tècniques nacionals entre estats.

SOBRE L'ANNEX XXIII

La Unió Duanera de la UE facilita el comerç a les empreses, harmonitza els drets de duana sobre les mercaderies procedents d'estats tercers i inclou normes que ajuden a protegir als ciutadans, els animals i el medi ambient a la UE. A la pràctica, aquesta unió implica que les autoritats

duaneres treballen conjuntament, apliquen les mateixes tarifes a les mercaderies extracomunitàries i no n'apliquen a l'interior del territori europeu.

No homologa la fiscalitat dels diferents països, sinó que evita que s'hagin d'aplicar drets de duana quan una mercaderia travessa fronteres dins del Mercat Interior.

Els controls duaners de les fronteres exteriors de la UE protegeixen els consumidors enfront de productes que no tenen les mateixes condicions de seguretat o de salut. També es protegeixen els animals i el medi ambient mitjançant la lluita contra el comerç il·lícit d'espècies amenaçades i mitjançant la prevenció de malalties animals i vegetals.

Inclou una dimensió de lluita contra la delinqüència organitzada i el terrorisme, i de lluita contra el tràfic de persones, drogues, armes i mercaderies falsificades, entre d'altres.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Estén el règim d'unió duanera a la totalitat dels productes, amb una solució específica per al tabac que permet salvaguardar aquest sector industrial.

Completa la lliure circulació de mercaderies, sense modificar la política fiscal andorrana (es mantenen les figures i tipus impositius actuals).

La Duana deixarà de percebre les taxes sobre els productes agrícoles (capítols 1 a 23 del sistema harmonitzat de duana, però cobrarà la tarifa exterior comú (TEC).

Impactes per als operadors econòmics andorrans derivats de la ampliació del règim d'unió duanera als productes 1 a 23:

- Als operadors que importen, se'ls obren noves oportunitats de negoci en poder reexportar sense pagar la TEC per als productes inclosos en els capítols 1 a 23 de l'SH, com ho fan actualment (per exemple, begudes / líquids alcohòlics / vinagre).
- En contrapartida, els operadors andorrans que actualment puguin basar una part del seu negoci en la importació des de països tercers de productes de l'1 al 23 poden observar un impacte en el negoci, ja que hauran de pagar la tarifa exterior comuna.
- Se simplifica el procediment de retorn comercial (per exemple, mercaderies defectuoses o no conformes a la comanda), una problemàtica que fins a la data Andorra no ha pogut resoldre.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

La signatura de l'Acord comercial del 1990 (també conegut com a Acord d'Unió Duanera) estableix un règim d'unió duanera per als productes industrials (capítols 25 a 97 del sistema harmonitzat de duana). Els productes agrícoles (capítols 1 a 24) queden exclosos d'aquesta Unió Duanera.

La Unió Duanera establerta preveu que els productes industrials estiguin en lliure circulació de mercaderies:

- + Sota un mateix règim duaner
- + Sense barreres duaneres internes
- + Sense drets de duana i sense restriccions quantitatives
- + Sota una tarifa duanera comuna

En matèria duanera, l'Acord d'associació:

- Incorpora el contingut de l'Acord comercial del 1990, els seus protocols i decisions d'aplicació.
- Amplia el règim d'unió duanera als productes agrícoles, amb una solució específica per al tabac.

- Estableix un mecanisme de recuperació de deutes duaners que possibilita la cooperació administrativa entre estats per recuperar els deutes duaners que un operador de qualsevol de les parts hagi pogut contraure en l'altra part.

Vist que l'Acord d'associació no afecta la fiscalitat i que Andorra mantindrà les figures i els tipus impositius que té actualment, seguirà sent necessari efectuar declaracions de duana.

- **Annex XXIV. Agricultura**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies.

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. S'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent) i, d'altra banda, amb una harmonització de normativa (que estableix els requeriments essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu de les normes tècniques nacionals entre estats.

SOBRE L'ANNEX XXIV

L'Acord d'associació no cobreix la política agrària comuna i se centra en normativa sobre producció i comercialització dels productes agrícoles, com el vi, els licors, la carn, els ous, els productes processats de fruita i de verdura, o els productes làctics, entre d'altres. També inclou les directives sobre els règims de qualitat, certificacions i producció ecològica.

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Andorra té un important sector primari que s'està diversificant. La normativa andorrana ja està fortament inspirada en l'europea sense, per això, ser equivalent ni poder beneficiar dels seus règims de qualitat i certificacions.

Qualsevol opció de negoci pot obtenir un benefici directe de la incorporació del cabal comunitari en aquesta matèria, tant si la voluntat del productor és vendre fora del territori andorrà com si prefereix operar en l'àmbit nacional, en què també pot gaudir de certificacions i règims de qualitat europeus.

Més informació a https://agriculture.ec.europa.eu/farming_es

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Andorra no ha requerit adaptacions en aquest annex ja que la normativa andorrana s'ha redactat de manera alineada a l'europea.

- **Annex XXV. Comerç**

Aquest annex forma part de la lliure circulació de mercaderies.

PRINCIPIS BÀSICS

La lliure circulació de mercaderies implica que els productes puguin circular lliurement d'un país a l'altre. S'assoleix mitjançant, d'una banda, la creació d'una unió duanera (eliminació dels drets de duana, de les restriccions quantitatives i de les mesures d'efecte equivalent) i, d'altra banda, amb una harmonització de normativa (que estableix els requeriments essencials de salut i de seguretat dels productes) o el reconeixement mutu de les normes tècniques nacionals entre estats.

SOBRE L'ANNEX XXV

La Unió Europea desenvolupa una política comercial comú en les seves relacions amb els estats tercers. Aquesta política comercial és competència exclusiva de la UE (i no dels seus estats

membres o associats) i té com a objectiu principal el desenvolupament del lliure comerç i la protecció del Mercat Interior.

Si bé la Unió Duanera permet la lliure circulació de mercaderies a l'interior del Mercat Interior, la política comercial comú és la seva conseqüència directa i natural, i estableix una tarifa europea comú per harmonitzar la política d'importacions dels estats. Així, un producte provinent d'un estat tercer es taxarà de la mateixa manera, sigui quin sigui el seu punt d'entrada al Mercat Interior.

Els objectius de la política comercial comú son:

- El desenvolupament del lliure comerç i del comerç mundial mitjançant l'eliminació progressiva de les restriccions al comerç internacional
- L'aplicació de mesures per protegir el Mercat Interior, per defensar-se de pràctiques comercials considerades deslleials
- Prendre en consideració qüestions vinculades al desenvolupament, els drets socials, el medi ambient, la salut i fins i tot la dignitat humana

QUÈ POT APORTAR AQUEST ANNEX A ANDORRA

Donat que a Andorra la majoria de productes ja estan en règim d'unió duanera mitjançant l'Acord comercial del 1990, no s'han observat impactes rellevants de l'aplicació d'aquest annex si no és, d'una banda, que estén la protecció del Mercat Interior a Andorra i, d'altra banda, que els acords comercials que la Unió Europea tingui o hagi pogut negociar amb altres països seran d'aplicació també a Andorra.

PRINCIPALS ADAPTACIONS ACORDADES

Andorra aplica ja des del 1990 bona part de la política comercial comú i ho fa mitjançant els procediments i mecanismes creats en virtut de l'Acord comercial del 1990. Andorra ha desitjat conservar part dels procediments emprats fins a la data i que agilitzen el funcionament de l'Administració de Duana. Aquesta adaptació ha estat acordada i es mantindrà l'aplicació directa de certes normes tècniques, seguint la pràctica actual.

5. Els canvis esperats:

LLEGENDA PER INTERPRETAR LES INFORMACIONS:

En color verd indiquem els canvis o elements significatius que, a priori, poden ser considerats positius quan comparem la situació actual amb un escenari d'Acord d'associació vigent i tenim en compte el benefici a efectes de l'interès general.

En color taronja indiquem els canvis o elements significatius que, depenent de la persona que els analitza, poden ser considerats positius o negatius quan comparem la situació actual amb un escenari d'Acord d'associació vigent. També inclou els canvis que porten associada una despesa econòmica relativament important.

En color vermell indiquem els canvis o elements significatius que, a priori, poden ser considerats negatius quan comparem la situació actual amb un escenari d'Acord d'associació vigent.

POSICIONAMENT INTERNACIONAL D'ANDORRA

- Andorra no esdevé un estat membre de la UE. L'Acord atorga a Andorra l'estatus d'"estat associat a la UE", la qual cosa li permet participar, de manera progressiva i estructurada, al mercat únic de la UE, tal com fan Islàndia, Noruega o Liechtenstein.
- La negociació de l'Acord d'associació ja ha permès la millora d'alguns rànings financers. Cal pensar que el fet que Andorra esdevingui un estat associat millorarà encara més aquests rànings.
- Posició de diàleg privilegiat amb la UE, sense ser un estat membre però deixant de ser estrictament un país tercer. Aquesta nova posició també situa Andorra en un lloc preferent dins de la Comunitat Política Europea.
- Més visibilitat per a Andorra:
 - Andorra apareixerà en diferents llistats europeus i internacionals de països amb norma equivalent a la norma de la UE.
 - Reforçarà de manera important la confiança en Andorra com a plaça de negocis.

DIVERSIFICACIÓ DE L'ECONOMIA

- Es regularan sectors d'activitat que avui en dia no estan regulats o ho estan parcialment i que, per manca d'un acord internacional que ho permeti, no poden prosperar a Andorra. Exemple: sector de la fabricació de fàrmacs per a teràpies avançades.
- Els operadors econòmics andorrans podran constituir societats amb operadors establerts en estats membres de la UE, la qual cosa possibilitarà línies de negoci i sinergies que avui en dia no són possibles (vegeu l'apartat dedicat a les empreses).
- L'Acord d'associació permet que diversos sectors econòmics "tradicionals" puguin obrir noves línies d'activitat que avui en dia no són possibles. Exemple: distribució de productes alimentaris fora d'Andorra, participació en assajos clínics de medicaments, etc.
- El fet que amb l'Acord d'associació els productes importats a Andorra no perdran la seva condició de productes europeus (no es considerarà que hagin sortit del Mercat Interior

de la UE) fa que Andorra pugui esdevenir un punt de distribució de determinats productes i permet activitats comercials avui dia impossibles.

QÜESTIONS FISCALS

- L'Acord d'associació no inclou ni pot servir de palanca per modificar les figures impositives (IRPF, IS, IGI) ni els tipus impositius. Si hi ha canvis en les figures o els tipus impositius serà per una decisió sobirana d'Andorra.
- L'Acord d'associació inclou un article sobre bona governança en matèria fiscal que recorda el compromís de les parts de respectar els estàndards internacionals en aquesta matèria i que reforça la confiança en la seguretat jurídica d'Andorra.
- No comporta la desaparició de les duanes. Les duanes es mantenen per poder conservar una fiscalitat més competitiva que la dels estats veïns (IGI 4,5% enfront d'IVA/TVA >15%) i caldrà fer els tràmits de caire fiscal necessaris quan s'intercanvien mercaderies.

INCREMENT DE LA SEGURETAT JURÍDICA

- Marc jurídic d'Andorra equivalent al de la UE en tots els àmbits coberts per l'Acord.
 - Possibilita l'intercanvi de mercaderies, serveis, persones i capitals dins dels límits negociats.
 - L'equivalència jurídica possibilita l'aparició de noves activitats econòmiques ja que qualsevol producte o servei produït a Andorra gaudirà del segell "UE".
- Les normes andorranes relatives a la competència quedaran reemplaçades per les regles europees, més detallades. Alhora, es crearà un òrgan específic per al control i la supervisió de les normes de competència (regulador transversal), independent del Govern.
- L'Acord d'associació dona visibilitat al català en afegir a diverses normes de la UE la denominació en català de diversos productes, substàncies o denominacions tècniques. Alhora, la versió en català de l'Acord es considerarà com a versió autèntica davant de les institucions de la Unió.
- L'equivalència del marc jurídic andorrà amb el marc jurídic de la UE gràcies a l'Acord d'associació permet que el mercat andorrà s'integri dins del Mercat Interior de la UE i ens puguem beneficiar d'un espai que compta amb 450 milions de consumidors i que ofereix nombroses oportunitats d'estudis, de negoci o de feina.
- El Tribunal de Justícia de la UE (TJUE) és l'òrgan competent per interpretar l'Acord d'associació en darrera instància. Si hi ha un desacord, el Comitè Mixt té sis mesos per resoldre la situació i, si no ho aconsegueix, la part afectada pot portar el cas al TJUE. La decisió del TJUE pot ser avaluada posteriorment per un tribunal d'arbitratge. Aquest funcionament garanteix la interpretació uniforme de l'Acord i aporta la seguretat jurídica necessària.
- La incorporació del cabal de la UE i dels procediments associats constitueix un repte molt important per a Andorra, però en contrapartida l'homogeneïtat en els procediments administratius en la totalitat del mercat únic aportarà unes garanties procedimentals que interessin a inversors i emprenedors.
- L'Acord d'associació permet organitzar la regulació dels sectors d'activitat avui dia inexistents i poc probables a Andorra sobre la base d'una derogació permanent revisable

cada cinc anys que permetrà estalviar recursos administratius alhora que accelerar la regulació si hi ha un interès estratègic.

- La manera en la qual s'incorporarà el cabal de la UE a Andorra, en termes de temps, està perfectament inscrita en l'Acord d'associació. Això farà que els empresaris, emprenedors o inversors tinguin sempre una previsió clara de l'evolució de la norma en l'àmbit nacional i puguin planificar molt més estratègicament totes les seves inversions a curt, mitjà o llarg termini.

LA SOBIRANIA

- L'Acord d'associació fa necessària la cessió de sobirania legislativa a la UE, en base a l'article 65 de la Constitució andorrana. De fet, es tracta d'una ampliació d'aquesta cessió que ja és un fet des de l'Acord comercial del 1990 (acord duaner).
- El principal òrgan de govern de l'Acord d'associació és el Comitè Mixt AD-UE i està format per una delegació d'Andorra i una de la UE a parts iguals. Aquest Comitè Mixt assegura a Andorra un nivell de relació constant, estructurat i en peu d'igualtat en relació amb totes les matèries cobertes per l'Acord.
- L'Acord d'associació preveu l'obligació de la UE de notificar a Andorra qualsevol projecte de norma europea que ens acabarà afectant i Andorra té el dret de participar als grups d'experts i als comitès que elaboraran aquestes normes, podent fer-hi aportacions. Aquesta possibilitat no existeix en cap dels acords AD-UE vigents avui en dia.
- L'Acord d'associació fomenta l'increment de la sobirania d'Andorra en altres aspectes com ara la sobirania energètica, la sobirania en matèria de salut, etc.
- L'Acord d'associació permet que Andorra pugui participar a diferents agències europees en funció dels seus interessos estratègics (exemples: Agència Europea del Medi Ambient, Agència Europea per a la Seguretat i la Salut en el Treball, reguladors europeus en matèria financera, etc.). **En general, cal contribuir econòmicament a aquestes agències.**
- L'estatus d'estat associat fa possible la negociació amb la UE de solucions específiques que queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Acord d'associació però que poden tenir un interès vital per a Andorra. Exemple: aplicació per part dels estats membres de la UE del Reglament *entry/exit system*.
- La part de l'Acord monetari que regula qüestions específiques de funcionament del Mercat Interior de la UE (exceptuant, doncs, la normativa lligada a temes estrictament monetaris) quedarà incorporada a l'Acord d'associació i es regirà pel seu sistema de gestió. Hi haurà, doncs, més opcions de discussió sobre el cabal a reprendre que en el marc actual.
- L'Acord d'associació representa un increment de sobirania nacional en dotar el passaport andorrà de drets equivalents als dels nacionals dels estats membres de la UE (a l'excepció dels drets polítics). Aquest aspecte és rellevant en relació amb el debat sobre la necessitat de permetre la doble nacionalitat degut a les dificultats actuals dels nacionals andorrans quan ens desplaçem per la UE.

FACILITATS DE FINANÇAMENT I/O GESTIÓ DE CRISIS

- L'estatus d'estat associat fa possible la negociació amb la UE de solucions específiques que potser no han estat previstes en l'Acord d'associació però que poden ser indispensables en situació de crisi. Exemple: participació a la compra centralitzada de vacunes o equips de protecció, participació a grups d'experts, etc.
- Andorra podrà sol·licitar ajuda tècnica del mecanisme TAIEX, que permet rebre l'assessorament d'experts de la UE per a projectes puntuals, sense costos per a Andorra.
- El fet d'haver estat negociant un Acord d'associació amb l'objectiu d'esdevenir un estat associat ha fet possible que Andorra hagi esdevingut el primer país tercer elegible per rebre finançament del Banc Europeu d'Inversions (BEI), útil per finançar projectes d'infraestructures vinculades a l'energia o als transports, entre d'altres.
- Amb l'Acord d'associació, algunes equivalències en l'àmbit financer (exemple: equivalència CRR) que avui en dia cal negociar de manera específica cas per cas esdevindran automàtiques. Això suposa que quan l'Estat andorrà es financi en els mercats, ho podrà fer pagant uns interessos més baixos que en l'actualitat.

TRACTE DELS NACIONALS ANDORRANS I DELS TÍTOLS ANDORRANS

- Després d'un període transitori de dos anys, els nacionals andorrans podran desplaçar-se, establir-se, estudiar, treballar o jubilar-se en qualsevol estat membre de la UE amb les mateixes condicions que els nacionals d'un estat membre de la UE. La nacionalitat andorrana deixarà de ser un impediment per circular per la UE. Aquest fet no és aplicable als nacionals de la UE en relació a Andorra, ja que es manté un sistema de quotes de residència (vegeu l'apartat sobre immigració).
- L'Acord d'associació permet que els estudiants amb nacionalitat andorrana no hagin de pagar matrícules universitàries molt més costoses que els nacionals d'estats membres de la UE en universitats públiques o privades europees.
- L'Acord d'associació permet que els nacionals andorrans siguin tractats de manera idèntica als nacionals dels estats membres de la UE per fer qualsevol tràmit administratiu en un estat membre de la UE (tramitació d'un NIE a Espanya, per exemple).
- La titulació d'infermeria/llevadora obtinguda a Andorra es podrà beneficiar del reconeixement automàtic en qualsevol estat membre de la UE. D'aquesta manera el procediment actual d'homologació que imposa Espanya deixarà d'existir (després d'un període transitori de tres anys).

POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ

- L'Acord d'associació permet mantenir un sistema de quotes de residència (tres quotes: amb activitat econòmica, passius i temporers) que s'han establert per un temps indefinit, amb revisions cada deu anys com a màxim i amb uns percentatges de variació per cada quota que són més conservadors que el nombre d'autoritzacions que s'han donat els darrers anys (per exemple: el 2023 es van atorgar 2.033 autoritzacions de residència i treball a Andorra per a nacionals de la UE. Si l'Acord d'associació hagués estat en vigor al 2023, el nombre d'autoritzacions de residència per a persones amb activitat econòmica s'hauria pogut limitar a 368; 5,5 vegades menys).
- L'Acord d'associació no obliga Andorra a participar a les polítiques de la UE d'acollida de migrants/refugiats. L'acollida de migrants/refugiats seguirà sent una decisió sobirana.

- L'Acord permet mantenir un sistema de verificació dels antecedents penals als nacionals de la UE que voldran residir a Andorra. Hauran de presentar una declaració jurada de totes les condemnes penals anteriors, i si treballen en sectors sensibles (educació, sector financer, sector sanitari i diverses professions liberals) hauran de presentar els antecedents penals (i no només una declaració) en tots els casos. Les declaracions jurades es podran comprovar per part del Govern.
- L'Acord d'associació és compatible amb el manteniment de les mesures d'expulsió administrativa, denegació d'entrada a Andorra i foragitament, podent endemés tenir en compte la noció d'ordre públic que resulta específica d'Andorra per raó de la seva dimensió territorial reduïda.
- L'Acord d'associació no preveu que Andorra passi a formar part de l'espai Schengen. Per tant, es mantenen els controls a les fronteres d'accés a Andorra. En cas que Andorra volgués formar part de Schengen algun dia, caldria negociar un acord específic.
- L'Acord d'associació comporta l'obligació de suprimir el dipòsit que es demana actualment als nous residents estrangers de la UE que s'instal·len a Andorra per exercir una activitat per compte propi (50.000 €).
- L'Acord d'associació no preveu que s'hagin de fer canvis als procediments d'autorització de residència als nacionals de països tercers. Es podrà mantenir el procediment actual (quotes + control sistemàtic d'antecedents penals + condicions de reagrupament, etc.).
- L'Acord d'associació comporta l'obligació d'haver de suprimir el dipòsit i el requisit d'inversió inicial (600.000 €) que es demana actualment als nous residents estrangers de la UE que s'instal·len a Andorra sense activitat econòmica (passius).
- L'Acord d'associació limita la verificació dels antecedents penals a les persones que resideixen a Andorra. Per tant, els treballadors fronterers que siguin nacionals de la UE i que no treballin en sectors sensibles (en els quals la verificació dels antecedents és sistemàtica) no passaran per un sistema de verificació.
- Les persones que hagin obtingut una autorització de residència de temporer podran quedar-se a Andorra si en finalitzar el seu contracte de temporada obtenen una nova autorització de residència (en aquest cas, es descomptaran de la quota corresponent, per exemple, per passar a la de residència amb activitat econòmica).

EL DIA A DIA DEL CIUTADÀ

- Amb l'Acord d'associació, la targeta de la CASS serà reemplaçada per la targeta sanitària europea, que permet que un afiliat a la CASS pugui ser atès en qualsevol establiment públic de salut de la UE sense haver de desemborsar diners.
- L'Acord d'associació posa a disposició d'Andorra l'accés al mecanisme SOLVIT, que permet notificar, tractar i resoldre de manera ràpida i àgil disfuncions administratives en l'aplicació de l'Acord.
- L'Acord d'associació permet el reconeixement automàtic dels permisos de conduir expedits a Andorra. No caldrà, doncs, proveir-nos del carnet internacional quan ens desplaçem per Europa.

- L'Acord d'associació permet que els nacionals andorrans puguin passar pels controls de passaport (aeroports, fronteres, etc.) reservats als nacionals dels estats membres de la UE, l'EEE i Suïssa.

EL MERCAT LABORAL

- L'Acord d'associació permet que Andorra s'integri a la xarxa EURES, que és la borsa de treball de la UE, en què apareixen les ofertes de feina i els treballadors disponibles de tot el Mercat Interior de la UE. EURES substituirà l'actual servei d'ocupació.
- La participació a les agències de la UE permet, de manera general, que els nacionals andorrans puguin ser contractats en aquests organismes.

L'ESTABLIMENT I LA PRESTACIÓ DE SERVEIS

- L'establiment d'empreses estrangeres a Andorra ja és possible des del 2012, quan es va regular l'obertura econòmica i aprovar la Llei d'inversió estrangera. No es preveu que l'Acord d'associació tingui un impacte significatiu en el nombre de nous establiments.
- L'Acord d'associació preveu la lliure prestació de serveis. Si bé en el cas de les professions liberals la prestació de serveis és possible des del 2008 (prestació de curta durada), després d'un període transitori de tres anys a partir de l'entrada en vigor de l'Acord d'associació hi haurà canvis en aquesta modalitat, que passarà a ser més duradora però havent-se pres les mesures de regulació interna necessàries per prevenir situacions que puguin posar en dificultat els professionals ja establerts.

LES EMPRESES

- L'Acord d'associació inclou la regulació de noves figures societàries avui en dia inexistents a Andorra i que poden resultar útils per presentar-se a licitacions públiques fora d'Andorra o participar a programes europeus. Exemples: societat europea, agrupament europeu d'interès econòmic, etc.
- L'Acord d'associació permetrà als operadors econòmics d'Andorra participar als concursos públics del Mercat Interior de la UE sense que se'ls pugui discriminar per raó de ser empreses andorranes. De manera recíproca, els operadors de la UE podran presentar-se als concursos d'Andorra (per sobre d'uns llindars preestablerts).
- En paral·lel a l'Acord d'associació, serà necessari simplificar els procediments administratius duaners, ja que es preveu un increment de les importacions/exportacions de mercaderies i serveis i cal poder fer-ho alleugerint els tràmits duaners actuals.
- L'Acord d'associació introdueix la regulació de les "ajudes d'estat", que són les aportacions públiques (per sobre de certs llindars) a empreses públiques o privades que operen en condicions de mercat. Aquesta novetat permetrà prevenir la situació de competència facilitada del sector públic enfront del sector privat.
- Després d'un període transitori de cinc anys, les societats andorranes es trobaran inscrites en el BRIS, el sistema europeu d'informació sobre les empreses que operen dins del Mercat Únic de la UE. D'aquesta manera les empreses andorranes podran formar part de projectes transnacionals, licitacions públiques o altres agrupaments empresarials.

- Les empreses andorranes que puguin realitzar la seva activitat amb treballadors que no han d'estar presents a Andorra (empreses lligades a les tecnologies de la informació, per exemple) podran contractar treballadors a qualsevol estat membre de la UE i aquests podran treballar per l'empresa andorrana sense residir a Andorra. No obstant això, cotitzaran a la CASS.
- L'Acord d'associació manté el règim actual de les franquícies per viatgers, que queda a un nivell tres vegades superior al de qualsevol país tercer que mantingui acords amb la UE.

SEGURETAT DELS PRODUCTES/SERVEIS

- El sistema de vigilància del mercat (conjunt d'accions per assegurar que els productes que poden comprar/contractar són segurs i conformes a les normes de fabricació) actual haurà de ser revisat substancialment, ja que caldrà complir els mínims establerts per les normes de la UE. Això implicarà la reorganització de diversos serveis tècnics de l'Administració per poder aportar l'increment de seguretat al consumidor que suposen els estàndards europeus de vigilància del mercat.
- L'Acord d'associació no permetrà que les farmàcies d'Andorra continuïn important medicaments originaris de fora de la UE i que no gaudeixin d'autorització de comercialització al Mercat Interior de la UE. Aquesta limitació no afecta els productes de fora de la UE que tenen la consideració de complement alimentari, per exemple.
- L'Acord d'associació permetrà que els mecanismes andorrans de protecció del consumidor puguin posar-se en xarxa amb els mecanismes de protecció europeus. Aquest fet aporta un valor afegir als turistes que visiten Andorra i també als residents andorrans que es desplacen a l'estranger.
- L'Acord d'associació no permetrà que els fabricants de productes del tabac puguin comercialitzar cigarretes amb aromes (per exemple, tabac mentolat), ja que es considera que aquests productes inciten al consum de tabac i perjudiquen la salut pública.

L'ADMINISTRACIÓ

- L'aplicació del contingut de l'Acord d'associació fa necessària la reorganització de diversos serveis administratius per poder connectar-los a les estructures homòlogues de la UE, fent que esdevinguin més eficients i aportin garanties a l'usuari (terminis homogenis, procediments equivalents, etc.).
- Per poder complir els compromisos de represa del cabal de la UE, el Govern ha d'incorporar aproximadament 25 treballadors més al marge de les estructures de nova creació.
- L'Acord d'associació representa un cost financer per a l'Estat. Aquest cost serà important durant els primers anys d'aplicació de l'Acord, ja que caldrà crear les estructures necessàries. Un cop creades aquestes estructures, subsistirà un cost anual fix. Es preveu que un cop l'Acord produeixi els efectes en termes de diversificació econòmica, el cost anual fix quedarà compensat i que s'arribarà a un balanç positiu.
- El protocol sobre qüestions veterinàries queda incorporat dins de l'Acord d'associació amb un mecanisme específic de represa del cabal que el fa més senzill que l'actual.

- La represa del cabal de la UE a l'ordenament jurídic andorrà fa necessària la traducció de bon nombre de normes de la UE al català. Es preveu, doncs, la creació d'una oficina de traducció que treballarà en col·laboració amb el sector privat per enllestir la totalitat de les traduccions.
- L'Acord d'associació permet la incorporació del cabal de la UE de manera progressiva, ja que preveu nombrosos períodes transitoris d'entre un i cinc anys. Excepcionalment s'han inclòs també períodes transitoris de set, quinze o trenta anys.
- Diversos sectors d'activitat que queden dins de l'àmbit d'aplicació de l'Acord d'associació (telecomunicacions, energia, audiovisuals, competència, etc.) han de comptar amb un regulador independent. S'ha previst crear un sol regulador transversal que tindrà competències en tots aquests àmbits.

ELS DRETS SOCIALS

- L'Acord d'associació atorga nous drets socials als treballadors. Així, es crea el permís parental i el fons de garantia enfront de la insolvència de l'empresari. També corregeix aspectes del dret del treball que no estan alineats amb el dret de la UE (exemple: regulació del treball dels menors, regulació de les ETT, millora del contingut dels contractes de treball, etc.).
- L'Acord d'associació no comporta un canvi del model de prestació per desocupació. Andorra mantindrà un model no contributiu de tipus assistencial.
- L'Acord d'associació estableix mecanismes de coordinació de les prestacions socials de tipus assistencial. Algunes prestacions actuals passaran, doncs, a ser exportables (se segueixen gaudint fins al límit de temps per al qual s'han acordat, malgrat marxar d'Andorra). Aquest fet afecta la prestació per desocupació involuntària i la prestació per fills a càrrec.
- L'Acord d'associació inclou un annex sobre igualtat de tracte entre homes i dones, que dona cobertura també a la igualtat deguda al col·lectiu LGBTIQ+ i promou polítiques d'igualtat i d'integració de col·lectius minoritaris o en risc. Així, per exemple, l'annex preveu instaurar la targeta europea per a discapacitats, que atorga un seguit de drets a les persones que la tenen.

EL SECTOR FINANCER

- L'Acord d'associació permet al sector financer andorrà (banca, assegurances i gestors de fons d'inversió) participar al Mercat Interior de la UE de manera progressiva, tenint fins a quinze anys per fer les reformes necessàries per preparar les entitats per al nou escenari.
- L'Acord d'associació obre oportunitats de diversificació força importants i immediates als gestors andorrans de fons d'inversió.
- L'Acord d'associació permet obrir línies de discussió bilaterals que obrin l'accés dels bancs andorrans a mecanismes de liquiditat reservats avui en dia als bancs de l'Eurosistema.

EL SECTOR PRIMARI

- L'Acord d'associació fa desaparèixer els aranzels duaners que avui en dia cal pagar quan s'exporten des d'Andorra animals vius (cavalls, per exemple) que han estat comprats prèviament en un estat membre de la UE.
- L'Acord d'associació assegura que Andorra tindrà accés a vacunes i tractaments en cas d'epidèmies relacionades amb animals de renda.
- L'Acord d'associació permet que qualsevol producte produït a Andorra (conforme a les normes tècniques de la UE) sigui considerat producte UE i pugui ser exportat sense pagar aranzels ni haver de justificar l'origen preferencial andorrà. Exemple: productes agrícoles i artesans (cereses, vins, confitures, etc.).
- L'Acord d'associació assegura que Andorra podrà mantenir la delegació als punts d'inspecció fronterers (PIF) dels estats membres dels controls de totes les mercaderies d'origen animal i vegetal que arribin a Andorra des de fora del Mercat Interior de la UE. Aquesta delegació permet a Andorra estalviar-se la creació d'estructures molt costoses.
- L'Acord d'associació permet assegurar que el sector del tabac (sector colliter + sector industrial) disposa de temps suficient (període transitori de trenta anys) per reconvertir les seves activitats davant de l'escenari actual de disminució progressiva del consum i, en conseqüència, de la fabricació i del cultiu d'aquesta planta.
- L'Acord d'associació atorga l'equivalència a la norma andorrana de producció ecològica, la qual cosa permet als productors de productes ecològics exportar els seus articles al Mercat Interior de la UE i utilitzar el logotip europeu de producció ecològica.
- L'Acord d'associació fa que Andorra repregui les normes europees per a les indicacions geogràfiques protegides (IGP), denominacions d'origen protegides (DOP) i especialitats tradicionals protegides (ETG) reconeixent les existents i fent possible que les demandes d'IGP, DOP o ETG andorranes siguin tractades igual que les provinents d'estats membres de la UE (actualment es tracten com a país tercer).

EL MÓN DE L'ESPORT I DE LA CULTURA

- L'Acord d'associació permet als esportistes andorrans fer competicions, estades o ser fitxats per equips europeus fent els mateixos tràmits que si es tractés de nacionals d'estats membres de la UE.
- L'Acord d'associació obre als creadors andorrans la possibilitat de participar al programa Creative Europe i obtenir finançament per als seus projectes artístics. Alhora, també permet que els creadors andorrans es presentin a certes beques o subvencions destinades a artistes dels estats membres o estats associats.
- L'Acord d'associació comporta haver de modificar la Llei de la SDADV de manera que la gestió dels drets d'autor i dels drets veïns pugui ser exercida per altres societats.
- L'Acord d'associació permet als artistes i als esportistes andorrans desplaçar-se per tot el territori de la UE quedant coberts a efectes de seguretat social i, alhora, sense poder ser discriminats per raó de nacionalitat andorrana.

ELS OPERADORS PÚBLICS

- El mercat de les telecomunicacions d'Andorra ha de quedar liberalitzat al cap de set anys de l'entrada en vigor de l'Acord. Això suposa que Andorra Telecom haurà de dividir-se

en una empresa de serveis i una de gestió d'infraestructures, de manera que si arriba un nou operador, aquest haurà de llogar i contribuir al manteniment de la xarxa d'infraestructures. Endemés, aquest nou operador haurà de proveir un servei equivalent a l'actual (cobertura, velocitat, etc.).

- L'Acord d'associació permet el manteniment de FEDA com a operador principal en matèria d'energia.
- L'Acord d'associació preveu que al cap de set anys de l'entrada en vigor de l'Acord, les tarifes d'itinerància (*roaming*) hauran de ser les tarifes regulades de la UE per a les persones que visiten Andorra i per als residents d'Andorra quan ens mourem per la UE.

CANVIS EN LA COOPERACIÓ ENTRE ANDORRA I LA UE

- L'Acord de cooperació del 2004 queda incorporat dins de l'Acord d'associació i s'hi afegeixen els mecanismes financers que hi mancaven, de manera que Andorra podrà rebre finançament dels fons dels programes europeus, prèvia contribució econòmica.
- Pel fet de que la cooperació transfronterera, queda coberta per l'Acord d'associació. Andorra, que tindrà l'estatut d'estat associat, podrà beneficiar-se dels fons FEDER (prèvia contribució inicial), fet que avui en dia no és possible. Andorra podrà, doncs, rebre finançament en el marc dels programes POCTEFA i SUDOE.
- L'Acord d'associació permet que Andorra pugui participar, amb els mateixos drets i les mateixes obligacions que els estats membres de la UE, als programes europeus com Life, Horitzó Europa, Europa Creativa, Erasmus+, Connecting Europe Facility, Mercat Únic (antic Cosme) etc.
- L'Acord d'associació preveu el desenvolupament d'un espai de cooperació regional, inspirat en l'Espai Alpí, en el qual Andorra exerceix un rol dinamitzador en col·laboració amb les regions veïnes.